Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXV | CELOVEC, PETEK, 11. APRIL 1980 | ŠTEV. 15 (1963)

Kancler Kreisky na obisku v Beogradu:

Avstrija in Jugoslavija manifestirali dobre odnose

Manjšinsko vprašanje prisotno kot še vedno odprt problem

Včeraj popoldne se je vrnila avstrijska vladna delegacija pod vodstvom zveznega kanclerja dr. Bruna Kreiskega s tridnevnega uradnega in prijateljskega obiska v Jugoslaviji. Obisku so v obeh državah posvečali največjo pozornost, saj je šlo za prvi obisk avstrijskega vladnega šefa po petnajstih letih ter so ga splošno ocenili kot manifestacijo iskrenih odnosov in vsestranskega dobrososedskega sodelovanja. Obisk pa je bil deležen širokega zanimanja tudi v mednarodni javnosti ter si od beograjske izmenjave mnenj o aktualnih svetovnih problemih veliko obetajo spričo dejstva, da je prav od neuvrščenih in nevtralnih držav pričakovati pobude pri iskanju izhoda iz sedanje situacije, za katero je značilna nevarna napetost v svetu.

Zveznega kanclerja Kreiskega sta na obisku v Jugoslaviji poleg visokih vladnih uradnikov spremljala tudi koroški deželni glavar Leopold Wagner in namestnik štajerskega dež. glavarja Adalbert Sebastian. Na beograjskem letališču je v torek goste sprejel predsednik zveznega izvršnega sveta SFRJ Veselin Djuranovič, v njegovem spremstvu pa so bili še predsednik izvršnega sveta SR Slovenije dr. Anton Vratuša, predsednik izvršnega sveta SR Srbije Ivan Stambolič, član zveznega izvršnega sveta Dušan Ilijevič, zastopnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve Milorad Pešič, član izvršnega sveta SR Hrvaške Emilio Vlačič in drugi.

Na začetku svojega obiska v Beogradu je kancler Kreisky položil venec pri spomeniku neznanemu junaku na Avali, nato pa je bil na sporedu prvi del uradnih razgovorov, ki je veljal predvsem bilateralnim vprašanjem. Pri tem so bili v središču problemi sodelovanja na področjih gospodarstva, trgovine in prometa, stalno prisotno pa je bilo tudi manjšinsko vprašanje kot še vedno odprt problem v sicer izboljšanih se medsebojnih odnosih.

„Kot mnogonacionalna skupnost svobodnih in enakopravnih narodov in narodnosti je Jugoslavija zainteresirana, da se narodne manjšine njenih narodov v drugih državah prav tako uspešno in svobodno razvijajo,“ je v zdravici poudaril predsednik Djuranovič. **„Vedno smo bili mnenja, da imajo narodne manjšine na ta način pozitivno vlogo pri povezovanju, zbliževanju in sodelovanju med narodi in državami. V tem smislu je pomembna pripravljenost avstrijske strani, da izpolni vse obveznosti iz državne pogodbe, ki se nanašajo na zaščito in razvoj slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji.“**

V nadaljevanju je predsednik Djuranovič menil, da so bili v avstrijsko-jugoslovanskih odnosih doseženi pomembni rezultati, vendar še niso izčrpane mnoge možnosti za še bolj široko in vsestransko sodelovanje na bilateralnem in mednarodnem področju. Ob koncu pa je naglasil, da skupni interesi Avstrije in Jugoslavije navajajo obe strani k temu, da še nadalje razvijata dobrososedske odnose, da pospešujeta prijateljski dialog in krepita medsebojno sodelovanje na vseh področjih.

Kancler Kreisky je v svojem odgovoru najprej poudaril zgodovinsko veličino predsednika Tita, ki ga je imenoval najbolj impresivno utelešenje sodobne Jugoslavije. Menil je, da komajda kaki državi povezuje takšna mnogoličnost odnosov kot neuvrščeno Jugoslavijo in nevtralno Avstrijo. **Izrazil pa je tudi upanje, da bo vedno spet mogoče najti zadovoljive rešitve odprtih vprašanj, ki izhajajo iz okoliščine, da v Avstriji živita slovenska in hrvaška manjšina.**

Po prvem razgovoru s predsednikom Djuranovičem pa je kancler Kreisky glede manjšinske problematike dejal, da je na tem področju treba še precej narediti in da je Avstrija za to tudi pripravljena. Izrazil je mnenje, da dobri odnosi olajšujejo reševanje še odprtih vprašanj, kar je posebno važno v tem delu Evrope, kjer so medsebojni odnosi tako pomembni, da jih moti že samo dejstvo, da po mnenju zastopnikov manjšin še ni vse izpolnjeno. Glede državne pogodbe in njene izpolnitve je dejal, da so njena določila takšna, da jih lahko vsak po svoje razlaga. Obenem pa je prišel tudi na sosvete, katerih pomena zastopniki manjšin po njegovem mnenju še niso pravilno spoznali; izrazil je pričakovanje, da se bodo manjšine odločile za sodelovanje, čim bo spremenjen sestav sosvetov.

V sredo dopoldne je kancler Kreisky obiskal člana predsedstva SFRJ in CK ZKJ dr. Vladimira Bakariča ter podpredsednika predsedstva SFRJ Lazarja Koliševskega, popoldne pa so si avstrijski gostje ogledali mednarodni kongresni center Sava in knjižnico SR Srbije. Včeraj dopoldne je sledil drugi del uradnih pogovorov, ki je bil posvečen aktualnim mednarodnim vprašanjem; nato pa je bil s tiskovno konferenco uradni obisk zaključen.

Predsednik Djuranovič

sprejel predstavnike koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov

V petek 4. aprila — torej le nekaj dni pred uradnim obiskom zveznega kanclerja Kreiskega v Beogradu — je predsednik zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Veselin Djuranovič sprejel predstavnike koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Za koroške Slovence so bili v delegaciji predsednik dr. Franci Zwitter in tajnik dipl. inž. Feliks Wieser (ZSO) ter predsednik dr. Matevž Grilc in podpredsednik mag. Filip Warasch (NSKS).

Predstavniki slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji so predsednika Djuranoviča seznanili z aktualnim položajem in razvojnimi problemi obeh manjšin in z aktivnostjo njihovih organizacij pri uresničevanju pravic, ki manjšinama gredo po avstrijski državni pogodbi. Izrazili pa so tudi zadovoljstvo nad širjenjem sodelovanja obeh manjšin z matičnima narodoma in s SFR Jugoslavijo, v čemer vidijo pozitiven prispevek k bogatitvi dobrososedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Predsednik Djuranovič je poudaril temeljni interes in podporo Jugoslavije upravičenim zahtevam hrvaške in slovenske manjšine v Avstriji za dosledno in celovito uresničevanje pravic ter zagotovitev vseh pogojev za svoboden in uspešen razvoj. Posebej je predsednik Djuranovič naglasil, da je izboljšanje položaja in uresničevanje pravic obeh manjšin temeljni faktor povezovanja in krepitve prijateljskega sodelovanja med obema državama. V tej zvezi je opozoril na pripravljenost, ki jo je izrazila avstrijska vlada, da izpolni svoje obveznosti do slovenske in hrvaške manjšine, zato je začeti dialog med avstrijsko zvezno vlado ter organizacijami hrvaške in slovenske manjšine pravilna pot, ki naj bi pripeljala do za obe strani sprejemljivih rešitev in tvornih ukrepov.

Pri razgovoru, ki je sodil v okvir informativnih srečanj predstavnikov slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji z jugoslovansko vlado, je bilo poudarjeno načelo, da le manjšine, ki so enakopravne in neogrožene v svojem obstoju in razvoju, lahko uspešno izpolnjujejo vlogo mostu in s tem prispevajo k dobrososedskim odnosom med Avstrijo in Jugoslavijo.

Človeštvo je zaskrbljeno

zaradi sedanje napetosti v svetu

V norveški prestolnici Oslo bo jutri končano letošnje spomladansko zasedanje medparlamentarne unije, na katerem sodeluje 750 delegatov in opazovalcev iz 75 držav sveta. Na zasednaju razpravljajo o številnih perečih vprašanjih, toda v ospredju petdnevnih razprav je brez dvoma vprašanje sedanje napetosti v svetu, ki povzroča splošno zaskrbljenost vsega človeštva.

Globoko zaskrbljenost spričo mednarodnega položaja je bilo čutiti že na slovesni otvoritvi zasedanja, kjer je tudi norveški kralj Olav V. naglasil kot eno najpomembnejših nalog, ki se nam zastavlja, prizadevanja za popuščanje napetosti. In v tem smislu so potem potekale tudi razprave na plenarnih zasedanjih ter v posameznih odborih, kjer se je odvijalo delo tega širokega mednarodnega foruma.

Poudarili so, da je le s politiko popuščanja med vzhodom in zahodom, z dialogom med severom in jugom (torej med razvitim in nerazvitim delom sveta) ter z vzpostavitvijo nove svetovne gospodarske ureditve mogoče izboljšati svet, da bi v njem lahko živeli. V tem smislu je v dveh odborih tekla zelo zavzeta razprava o tretjem desetletju razvoja, in sicer o gospodarskih, znanstvenih, kulturnih in drugih vidikih, ki naj bi jih opredelili v novem programu OZN. Nasprotno pa je razprava v odboru za politična vprašanja, mednarodno varnost in razorožitev razkrila pred udeleženci konference bistvo današnje napetosti v svetu — namreč medsebojna obtoževanja kot posledico blokovske razdelitve in tekmovanja velesil za širjenje svojih vplivnih sfer.

Kot vest človeštva so tudi tokrat nastopile neuvrščene države, ki so se najbolj odločno zavzele za politiko popuščanja napetosti. V tem okviru je jugoslovanski delegat Bogdan Osolnik naglasil, da proces popuščanja ne more biti omejen na velesili ali posamezna zemljepisna področja, kakor tudi ne more temeljiti zgolj na tako imenovanem ravnotežju strahu in zadovoljevanju blokovskih interesov. Proces popuščanja napetosti je nedeljiv in je odvisen od univerzalne uveljavitve in vsestranske udeležbe vseh držav, da bi tako zagotovili mir in varnost vsem narodom na svetu.

Spomin mora biti tudi opomin

V začetku prihodnjega tedna bomo spet obhajali obletnico strašnih aprilskih dni leta 1942, ki so se neizbrisno vtisnili ne le v zavest in spomin tistih koroških slovenskih družin, za katere se je tedaj začela pot v negotovo usodo pregnanstva, marveč bodo ostali zapisani v zgodovini vsega našega naroda. Kajti z nasilno izselitvijo več kot 300 zavednih slovenskih družin iz Zilje, Roža in Podjune je nacistični režim začel uresničevati zločinski načrt za popolno iztrebljenje slovenskega življa na Koroškem — načrt, ki so ga domači nacionalisti pod vodstvom poslovodje tedanjega Heimatbunda Maier-Kaibitscha pripravljali že vse od leta 1920 dalje, da bi „dokončno“ rešili narodnostni problem v smislu naloge, ki jim jo je po plebiscitu poveril deželni upravitelj Lemisch.

Ko se vsako leto v aprilskih dneh še posebej spominjamo takratnih dogodkov, tega ne delamo iz želje po maščevanju, pač pa iz zavesti, da mora biti spomin hkrati tudi opomin: da moramo storiti vse, kar je v naših močeh, da nikdar več ne bi prišlo do podobnih nacionalističnih zablod in njihovega stopnjevanja v zločinsko divjanje. To je še zlasti potrebno poudariti letos, ko je pred nami cela vrsta pomembnih obletnic od 25-letnice podpisa avstrijske državne pogodbe preko 35-letnice zmage nad fašizmom tja do 60-letnice koroškega plebiscita.

Pri tem pa mora biti eno povsem jasno: pot v lepšo skupno bodočnost je treba utirati z duhom novega časa, ne pa z vztrajanjem na dvomljivih „tradicijah“ preteklosti. Obhajanje koroškega jubilejnega leta se ne sme ponovno izroditi v proslavljanje tiste miselnosti, ki se je od „zmage v nemški noči“ leta 1920 stopnjevala v genocidno politiko v dobi nacizma. To pomeni, da je obletnici plebiscita treba dati povsem novo vsebino; treba se je odpovedati zmagoslavju enega nad drugim in iskati skupno govorico na osnovi medsebojnega spoštovanja, ki edino lahko privede do enakopravnega sodelovanja in mirnega sožitja.

Podobno pa velja tudi za drugi letošnji obletnici, kjer prav tako gre za premaganje preteklosti, za ločitev od miselnosti, ki je v zločinskem nacizmu dosegla višek blazne ideologije nemškega nadčloveka. Dejstvo, da so tudi danes še na delu sile, ki javno manifestirajo svojo privrženost tej miselnosti, nas mora napolniti z resno zaskrbljenostjo. Še posebno nevarno pa se nam zdi to, s kakšno neodgovorno brezbrižnostjo spremljajo množeče se pojave neonacizma pristojne oblasti. Vedno spet je namreč treba opozarjati, da je Avstrija v vseh letih po vojni zelo malo ukrenila, da bi izpolnila svoje mednarodne obveznosti, ki so ji bile naložene v državni pogodbi glede izruvanja vseh sledov nacizma in preprečitve slehernega obujanja nacistične miselnosti ter neonacistične dejavnosti.

Iz prepada, v katerega jo je pahnil nacizem, je Avstrija zopet vstala kot svobodna, neodvisna demokratična država le za ceno neizmernih žrtev, ki so jih avstrijski patrioti in pripadniki drugih svobodoljubnih narodov doprinesli v boju proti fašizmu. Tega se je treba vedno spet zavedati in to zavest je treba prenesti na današnjo mlado generacijo, da bo tudi ona vedela, kako drago je bila plačana svoboda; kajti le tedaj, če se bo zavedala, kako visoko ceno so morali njeni očetje in dedje odšteti za pridobitve demokracije, bo te vrednote znala tudi spoštovati in braniti pred sleherno nevarnostjo.

Proti nevarnosti neonacizma

je treba ukrepati odločno in pravočasno

Za 26. april pripravlja nadstrankarski komite vseavstrijsko demonstracijo na Dunaju, ki bo po eni strani naperjena proti vsem čedalje pogostejšim pojavom neonacizma in desnega ekstremizma v Avstriji, po drugi strani pa potekala v znamenju boja za pravice manjšin ter za mir in zmanjšanje napetosti v svetu. Kot prireditelj nastopa nadstrankarski komite, v katerem so zastopane osebnosti iz različnih političnih taborov; med podpisniki skupne izjave sta tudi predsednika obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev.

Potrebo po taki demonstraciji, ki bo imela izhodišče v raznih predelih Avstrije, zaključena pa bo s protestnim pohodom pred poslopje zvezne vlade na Dunaju, narekujejo množeča se izzivanja desničarskih skrajnežev in pristašev nacistične miselnosti, ki se v zadnjem času v Avstriji že kar nevarno stopnjujejo. Zaskrbljenost demokratične javnosti pa zbuja predvsem tudi zadržanje odgovornih oblasti, ki v zvezi s pojavi neonacizma kažejo ne le skrajno brezbrižnost, marveč že naravnost izzivalno pristranost.

V tem oziru so posebno značilni dogodki, do katerih je v minulih tednih prišlo v zvezi s poskusi znanega ekstremista in nekdanjega južnotirolskega bombaša Burgerja, da bi se pri letošnjih predsedniških volitvah uveljavil kot kandidat tistih Avstrijcev, ki se priznavajo k nemškemu narodu. Varnostne oblasti namreč niso nastopile proti izrazitim neonacističnim provokacijam, marveč so Burgerja in njegove uniformirane „stražarje" zaščitile, z vso odločnostjo pa ukrepale proti tistim, ki so protestirali proti takim pojavom ter svarili pred nevarnostjo, ki jo za demokracijo predstavlja vsakršno obnavljanje in širjenje nacistične miselnosti.

Da se demokratična javnost ob takem ravnanju upravičeno vprašuje, v čigavi službi so varnostne oblasti današnje Avstrije, pač ne preseneča. Taka vprašanja so nasprotno upravičena toliko bolj, ker se je na podoben način že enkrat začela pot Avstrije v prepad. Še posebno pa je javnost v tem pogledu občutljiva letos, ko obhajamo 35-letnico zmage nad fašizmom in 25-letnico podpisa avstrijske državne pogodbe – torej dve obletnici, ki pomenita rojstvo nove demokratične republike, ki se ima za svojo osvoboditev izpod nacističnega nasilja zahvaliti predvsem žrtvam, ki so jih avstrijski patrioti in pripadniki številnih drugih narodov doprinesli v boju proti fašizmu.

Prav te žrtve pa nalagajo dolžnost in obveznost nam vsem – državi kot celoti in vsakemu državljanu posebej, da napravimo vse in predvsem pravočasno, da se tak razvoj nikdar več ne bi ponovil. Zato je treba z vso odločnostio zavrniti izgovore pristojnih oblasti, češ da ima v demokraciji vsakdo pravico političnega udejstvovanja: za tiste, ki se še danes priznavajo k ideologiji nacizma in fašizma ter tajijo in celo poveličujejo zločine tega režima, v demokratični državi pač ne more in ne sme biti svobode za politično delovanie v duhu te zločinske ideologiie. Nedvoumno pa je treba opozoriti tudi na nevarnost, ki jo skriva v sebi vsako omalovaževanie takih pojavov: zgodovina nacizma in fašizma vendar dovolj prepričliivo dokazuje, da je proti tej nevarnosti treba nastopiti od vsega začetka, ne pa čakati, da je potem prepozno.

V komiteju, ki pripravlja protestno demonstracijo za 26. april, so zastopane osebnosti iz različnih političnih taborov – od komunistov preko socialistov do krščanskih demokratov. To je tista široka fronta avstrijskega demokratičnega gibanja, katerega pripadniki so za časa nacistične zasedbe Avstrije šli skozi pekel koncentracijskih taborišč in gestapovskih zaporov ter se pridružili odporu. To pa je tudi danes široko gibanje, ki mu je v resnici pri srcu obstoj neodvisne avstrijske domovine in njen demokratični razvoj.

Manjšinska mladina

se je srečala na Tržaškem

V počitniškem domu v Dragi blizu Trsta je bil prejšnji teden seminar, ki ga je priredila mladinski komisija Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS). Prireditve so se udeležili predstavniki mladinskih organizacij iz raznih držav, med njimi Nemci iz Danske, Danci iz Nemčije, Frizijci iz Nizozemske in Nemčije, Nemci iz Belgije, iz Avstrije so bili zastopani koroški Slovenci (NSKS) in gradiščanski Hrvati, izmed slovenskih organizacij v Italiji pa je v FUENS včlanjena Slovenska skupnost.

Osrednja tema seminarja je veljala odnosom med večino in manjšino ter informiranju večine o problemih manjšine. Glavni referat o tej temi je imel Emidij Susič s tržaške univerze, ki je znanstveno obravnaval problematiko, ki je kljub aktualnosti zelo malo poznana in raziskana med Slovenci v Italiji. Svoja izvajanja je predavatelj okrepil z vrsto teoretičnih razlag, ki so zajela tudi splošna vprašanja družbeno-političnega razvoja narodnostnih skupnosti. Predavanju pa je sledila razprava, v kateri so predstavniki organizacij poročali o razmerah, v kakršnih živijo posamezne manjšine.

Med svojim bivanjem v deželi Furlaniji-Julijski krajini so se udeleženci seminarja predvsem seznanili s položajem tamkajšnje slovenske manjšine. V ta namen so obiskali razne kraje na Tržaškem in Goriškem, kjer so spoznali slovenske organizacije in ustanove, srečali pa so se tudi s predstavniki oblasti.

Svoje srečanje je mladinska komisija FUENS zaključila z občnim zborom, na katerem so izglasovali vrsto resolucij v podporo upravičenim zahtevam po pravni zaščiti posameznih manjšin v Evropi. Tako so sprejeli tudi resolucijo o globalni zaščiti Slovencev v Italiji. V njej ugotavljajo, da slovenska manjšina v deželi Furlaniji-Julijski krajini še ne uživa vseh pravic, ki so ji zagotovljene z italijansko ustavo, deželnim statutom, osimskim sporazumom in drugimi mednarodnimi dokumenti. Pozivajo državne in deželne oblasti ter politične sile v Italiji, da 35 let po koncu druge svetovne vojne in zlomu fašizma končno uresničijo temeljne človeške pravice Slovencev v mejah Italije.

Ob obiskih pri ZSO

pogovori o možnostih sodelovanja

Dne 31. marca je obiskala sedež Zveze slovenskih organizacij na Koroškem v Celovcu veččlanska delegacija GRM (Gruppe revolutionärer Marxisten), ki jo je vodil član zveznega vodstva Raimund Löw. Delegacijo je sprejel tajnik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser, ki je gostom na kratko orisal zgodovino in pomen naše osrednje organizacije.

GRM spada med tiste demokratične skupine v Avstriji, ki se zavzemajo za splošni družbeni napredek in v tem okviru po svojih močeh podpirajo tudi zahteve in boj narodnih manjšin v naši državi. Tudi pogovori na sedežu ZSO so potekali okoli možnosti, ki jih imajo nemškogovoreči Avstrijci, da podpirajo boj narodnih manjšin za dosego popolne enakopravnosti in za izpolnitev 7. člena državne pogodbe; pri tem je bilo govora še posebej o perspektivah solidarnostnega gibanja, ki bi ga bilo nujno treba poživiti.

Z obiskom pri obeh osrednjih organizacijah koroških Slovencev so člani GRM zaključili svoje večdnevno bivanje na Koroškem, v okviru katerega so imeli možnost, da se med drugim seznanijo tudi s trenutnim položajem slovenske narodne skupnosti.

Dne 1. aprila pa je bila na obisku pri ZSO delegacija Kluba slovenskih študentov na Dunaju, ki jo je vodila nova predsednica Monika Srienc. V pogovoru, pri katerem so s strani ZSO sodelovali predsednik dr. Franci Zwitter, podpredsednik Janez Wutte-Luc in tajnik dipl. inž. Feliks Wieser, so obravnavali različne možnosti in oblike sodelovanja med obema organizacijama. Pri tem je bilo ugotovljeno, da se na posameznih področjih sodelovanje že uspešno razvija, medtem ko bi ga bilo na drugih področjih treba še poglobiti.

Arhiv o vojnih zločincih

že desetletja hrani OZN v najstrožji tajnosti

Že več kot trideset let hrani OZN v največji tajnosti obsežen arhiv o vojnih zločincih: nad 50.000 strani dokazov in pričevanj o zločinih za več kot 40.000 oseb, ki so osumljene vojnih zločinov. Dokumente je zbrala mednarodna komisija za vojne zločine, ki so jo ustanovili leta 1943. Komisija, ki je imela sedež v Londonu, je v petih letih delovanja raziskala blizu 8000 obtožb, ko pa je leta 1948 svoje delo končala, se je obsežna dokumentacija znašla v Združenih narodih.

Na sedežu svetovne organizacije so izdelali poseben interni pravilnik, po katerem ni mogel arhiva videt praktično nihče, razen članov sekretariata OZN, pa še ti le s posebnim dovoljenjem. V vseh tridesetih letih, odkar je arhiv spravljen pri OZN, je bilo zelo malo uradnih zahtev za uporabo teh dokumentov o vojnih zločincih; sekretariat OZN je menda izdal samo eno dovoljenje, in sicer Izraelu.

Pač pa so nekateri ameriški funkcionarji že kred dvema desetletjema vedeli, da je pri OZN spravljen ta arhiv, vendar niso storili ničesar, da bi se z vsebino dokumentov tudi seznanili oziroma da bi dosegli, da bi bil arhiv dostopen vsem državam članicam svetovne organizacije. Šele sedaj je napravilo korak v tej smeri ameriško pravosodno ministrstvo, ki je uradno zaprosilo OZN, da mu omogoči pregled dokumentov. To zahtevo sedaj proučujejo pravni svetovalci svetovne organizacije. Če bodo ugotovili, da po sedanjem pravilniku zahtevi ni mogoče ustreči, preostane še ustrezna akcija v generalni skupščini OZN, ki lahko sklene ustrezno spremembo pravilnika in tako omogoči vsem državam, ki jih podatki zanimajo, pristop do tega pomembnega arhivskega vira.

Sedanja ameriška zahteva je vsekakor zbudila veliko zanimanja, saj je doslej le malokdo vedel, da OZN hrani tako dragocen arhivski material o vojnih zločincih iz druge svetovne vojne. Gre namreč za obtožbe, ki so jih — z izjavami številnih prič — nekoč zbrale zavezniške države in predale prej omenjeni mednarodni komisiji za vojne zločine. Zanimivo gradivo so na sedežu OZN tako skrbno čuvali, da baje nihče prav ne ve, kje ga imajo sploh spravljenega. Dostopnost podatkov o vojnih zločincih pa bi bila brez dvoma zaželjena in koristna — zlasti če pomislimo, da je bilo v vseh 35 letih po zmagi nad fašizmom postavljenih pred sodišče in obsojenih še razmeroma majhno število oseb, ki so zakrivile vojne zločine.

Znanstveno delo

v podporo boju Slovencev v Italiji

Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu je 27. marca podal na svojem VI. rednem občnem zboru obračun svoje dejavnosti v preteklem poslovnem letu in predložili svoj srednjeročni delovni program za obdobje 1980 – 1985. V preteklih letih je raziskovalni inštitut v Trstu proučil vrsto vprašanj, ki stojijo v neposredni povezavi z družbenim življenjem Slovencev v Italiji.

Pri tem je posvečal posebno pozornost šolskim vprašanjem in socioekonomskim problemom. Šolsko vprašanje ni obravnaval toliko iz zgodovinskega vidika, temveč izhajal iz spoznanja, da je šolstvo v prvi vrsti pospeševalnik gospodarskega, kulturnega in sploh narodnostnega razvoja. S tega področja je inštitut objavil več publikacij, kjer izstopa predvsem širok krog sodelavcev, ki so obdelali to problematiko iz najrazličnejših zornih kotov. Slovenski raziskovalni inštitut je prav na tem področju dosegel pomemben znanstveno-raziskovalni uspeh, ki ga sproti utrjuje s tem, da takorekoč zasleduje šolanje slovenskih otrok od vrtca, osnovne šole preko srednjih šol in univerz tja do vstopa v poklicno življenje.

Bogata je žetev inštituta tudi na področju socioekonomskih raziskav, ki zajemajo celoten prostor poseljen s Slovenci, ne glede na to, kako italijanske oblasti pravno določajo status Slovencev v posameznih regijah. To, kar se je tako obetavno začelo s terenskimi raziskavami slovenskih študentov na Koroškem v letih 1971 in 1972, se je plodno in precej sistematično nadaljevalo med mladimi slovenskimi raziskovalci v Italiji. Slovenski raziskovalni inštitut je rezultate tega dela predstavil svojčas na posebnem simpoziju ter objavil vrsto prispevkov s tega področja.

Inštitut pa je opravil še vrsto drugih nalog kot n. pr. vzorčno raziskavo naročnikov „Primorskega dnevnika" in zbiral dokumentacijsko gradivo, ki je le podlaga vsakega resnega raziskovalnega dela. S tega področja je treba omeniti predvsem kartografsko gradivo, zlasti katastrske mape tržaške pokrajine in nekatere druge karte, kjer so navedene dinamične spremembe prostora.

Kot izhaja iz delovnega programa Slovenskega raziskovalngea inštituta za obdobje 1980 – 1985, bo le-ta nadaljeval z raziskovalnim delom s področja demografske, socialne, ekonomske in narodnostne strukture po posameznih občinah naselitvenega ozemlja Slovencev v Italiji. Ker je inštitut deloval na podlagi vsakokratnih potreb slovenske manjšinske družbe, je prišlo do utemeljitve raziskovalnih nalog, ki so le delno pokrivale celotno s Slovenci poseljeno ozemlje ter se zaustavljale na specifičnih aspektih manjšinskega življenja, ne da bi nudile celovitejšo podobo. V poročilu inštituta je rečeno, da se je zato upravni odbor odločil, da izdela program, ki bo sistematično preučil prostor in probleme slovenske skupnosti v tesni povezavi z večinsko družbo in neposredno stvarnostjo matične družbe. Ta naloga naj bi bila opravljena v šestih letih. V tesni zvezi s tem je tudi dopolnjevanje stalnega sklada demografskih, socialnih, kulturnih, šolskih, ekonomskih in narodnostnih podatkov v 60 občinah Furlanije-Julijske krajine. Obširen program zajema še dolgo vrsto drugih raziskovalnih nalog. Cilj vseh pa je, dobiti čim popolnejšo sliko o življenju Slovencev v Italiji. Inštitut namerava to svoje obširno delo predstaviti v svojem Vestniku, v posebnih publikacijah in na raznih posvetovanjih.

Ravnatelj slovenskega raziskovalnega inštituta dr. Karel Šiškovič je poudaril, da bo program izvedljiv le ob zadostni kadrovski zasedbi inštituta in ob sodelovanju vseh njegovih članov ter ob ustreznem financiranju s strani slovenskih struktur v Italiji, podpor državnih ustanov (ki so bile doslej le zelo pičle) ter ob strokovni in drugi pomoči matičnega naroda. Inštitut bo v kratkem odprl svojo podružnico v Kanalski dolini.

-ma.

Letošnji odlikovanci ZSO

Kakor smo poročali že v zadnji številki, je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem ob svoji petindvajsetletnici sklenila posebno PRIZNANJE, ki ga bo odslej podeljevala za dejavno prizadevanje v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Prvič je svoje Priznanje podelila ZSO na proslavi svoje 25-letnice, ki je bila 29. marca v celovškem Domu glasbe. Tokrat je bilo odlikovanih 25 zaslužnih, predanih borcev za pravice koroških Slovencev, in sicer so bili iz množice zaslužnih rojakov izbrani najstarejši, ki so v vseh obdobjih sodelovali v našem narodnem gibanju in se zavzemali za enakopravnost našega ljudstva. Med njimi so bivši partizanski borci in aktivisti Osvobodilne fronte, Demokratične fronte delovnega ljudstva in sedanje ZSO, nekdanji priporniki in izseljenci ter rojaki, ki so zavzeto sodelovali na najrazličnejših področjih našega narodnega življenja.

Priznanja ZSO — umetniško oblikovano plaketo in diplomo — ki jih je odlikovancem izročil predsednik dr. Franci Zwitter, so prejeli:

APOVNIK Pavla
Senčni kraj pri Pliberku

DRAGAŠNIK Jurij
Vinare pri Vrbi

HARTMAN Folti
Klopinj

KARGL Janez
Bače

KOBAN Tomaž
Št. Kandolf pri Kotmari vasi

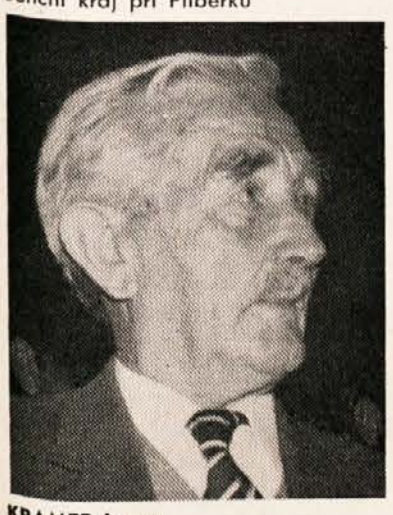

KRAMER Lovro
Holbiče pri Škofičah

KUHAR Helena
Železna Kapla

LAPUSCH Florijan
Podsinja vas pri Bistrici v Rožu

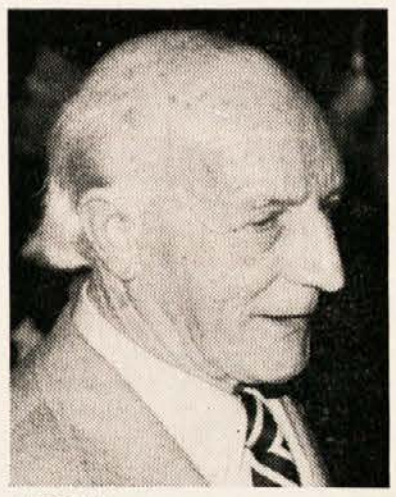

MERVA Ivan
Pliberk

OGRIS Franjo
Celovec

OGRIS Janko st.
Bilčovs

PEČNIK Janko
Rute nad Bistrico pri Pliberku

POLCER Andrej
Spodnje Vinare pri Št. Primožu

ROPAČ Jože
Loče ob Dravi

SADOLŠEK Miha
Lobnik pri Železni Kapli

SCHERWITZL Gregor
Prosoviče pri Mariji na Zilji

SLUGA Tone
Ločilo

STRAUSS Jože
Dob pri Vrbi

TRUNK Maks
Žužalče pri Bekštanju

URŠIČ Martin
Št. Peter na Vašinjah

WEISS Janez
Celovec

WIEGELE Martin
Zahomec

WIESER Andrej
Borovlje

WIESER Nužej
Radiše

prelat ZECHNER Aleš
Celovec

Koroški učitelji na seminarju v Ajdovščini

V času med 30. marcem in 2. aprilom 1980 je v Ajdovščini v Vipavski dolini bil seminar za učitelje dvojezičnih šol s Koroške. Okoli petdeset koroških učiteljev se je udeležilo te izobraževalne prireditve, ki jo je priredil Republiški komite za vzgojo in izobraževanje v Sloveniji; glavno breme organizacije in skrb pa je nosila pedagoška svetovalka prof. Milena Markič.

Spored tega seminarja je bil nadvse pester, zanimiv in poučen. Prvi dan seminarja so učitelji spoznali zgodovinske, geografske in družbenoekonomske posebnosti občine Ajdovščina in Vipavske doline. Globok kulturni užitek je bil kulturni večer in sprejem v Pilonovi galeriji ter srečanje s pisateljem Danilom Lokarjem. (Srečanja se je udeležil tudi avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Walther Lichem). Hospitacija v osnovni šoli Ajdovščina in Vipava ter pogovor s tamkajšnjimi učitelji pa je dal koroškim učiteljem možnost, da spoznajo prilike in neprilike dela v pouku in vzgoji mladine drugod. Nabrali pa so tudi dosti spodbud in idej za svoje lastno delo. Zanimiv je bil tudi pogovor o psiholoških in socioloških vidikih življenja na narodnostno mešanem ozemlju, ki sta ga pripravila in usmerjala sodelavca Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu Emidij Sušič in Živa Gruden. Obisk vinske kleti in družabni večeri so prispevali svoje tudi k zbliževanju kolegov s koroških šol, saj je le malo priložnosti, ob katerih bi se mogli srečavati in pogovoriti.

Ta seminar koroških učiteljev ni bil prvi te vrste. Več kot deset let že hodijo na tovrstne seminarje v Slovenijo. Prvič pa je bil ta seminar uradna izobraževalna prireditev za koroške učitelje, ki poučujejo tudi slovenščino. Na podlagi kulturnega sporazuma med Republiko Avstrijo ter SFRJ Jugoslavijo je Deželni šolski svet za Koroško skupno z Republiškim komitejem za vzgojo in izobraževanje nastopil kot prireditelj. Vodja manjšinskega šolskega oddelka, okrajni šolski nadzornik, vladni svetnik Rudolf Vouk je imel na skrbi organizacijo, ki jo je bilo treba izvesti na Koroškem in je tudi vodil udeležence tega seminarja.

Vsi tisti, ki so se takih učiteljskih srečanj že večkrat udeležili, so videli v tem seminarju razveseljiv napredek. Medtem ko je v minulih letih bilo vse to le napol legalno in so se tovrstne prireditve iz bojazni pred političnimi težavami ali disciplinarnimi posledicami v javnosti večinoma zamolčale, čeprav je bil podpisan meddržavni kulturni sporazum že leta 1973. Sam na sebi pa ta seminar ni bil nič novega, saj so koroški učitelji na svojih vsakoletnih obiskih prekrižali Slovenijo od severa do juga in od vzhoda do zahoda. Avstrijske uradne instance se nimajo ponašati s kakimi vzpodbudami ali posebnimi dejavnostmi, ki bi pospeševale izobraževanje učiteljev, ki poučujejo na področju manjšinskega šolstva na Koroškem, v sodelovanju s prosveto in kulturo v Sloveniji. Vse skupaj je zraslo na samoiniciativni in izredni požrtvovalnosti nekaterih koroških učiteljev, kot so to bili Aichholzer, Mencin, Černut, Velik in Srienc. Formalno so v zadnjil letih ti seminarji dobili neko okrilje pod Zvezo slovenskih izobražencev na Koroškem. Škoda je, da se taka dejstva, čim postane neka stvar uradna, nekam sramežljivo zamolčijo.

„Program prosvetno-kulturnega sodelovanja med SFRJ Jugoslavijo in republiko Avstrijo predvideva sodelovanje in skrb obeh držav za razvoj šol, v katerih se izobražujejo pripadniki slovenskega naroda v Avstriji. Tudi vključitev tega seminarja v program kulturno-prosvetnega sodelovanja med obema državama je izraz spoznanja, da mora manjšinsko šolstvo črpati spodbude za svoje lastno plodno in uspešno delovanje tudi v pedagoški ustvarjalnosti matičnega naroda, v stalnem stiku z njegovo jezikovno slovenistično znanostjo in jezikovno-metodično prakso ter s sodobno slovensko umetniško ustvarjalnostjo." — Tem besedam predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje Majde Poljanšek ni več kaj dodati. Upamo in pa želimo, da bodo tej širokogrudnosti v bodoče sledile tudi šolske oblasti v Avstriji in na Koroškem.

oto

ZSO

ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

OSREDNJA PISARNA V CELOVCU

deluje vsak dan od ponedeljka do petka, od 8. do 17. ure. Posebne uradne ure vsak četrtek od 9. do 12. ure pa so namenjene tistim, ki se želijo o raznih problemih pogovoriti s sekretarjem ZSO,

tov. Feliksom Wieserjem

OKRAJNA PISARNA PLIBERK

posluje vsak torek od 9. do 12. ure. V pisarni bodo:

15. 4. 1980

dipl. inž. Feliks Wieser:

splošna narodnostna in gospodarska vprašanja

Globasnica - občinska seja

Na zadnji seji občinskega odbora v Globasnici, dne 29. marca je bilo sprejetih več sklepov med njimi soglasni sklep o projektu „Interalpcenter Petzen-Peca", to je projekt, ki naj bi pospešil regionalno gospodarstvo občin Globasnica, Pliberk, Železna Kapla.

Med nadaljnjimi točkami dnevnega reda so bile tudi prošnje za prenamembe zemljišč. Več prošenj je bilo pozitivno rešenih, samo prošnji Rudolfa Sekula in globaške Posojilnice nista našli pozitivne rešitve, skratka nista bili upoštevani.

Na zemljišču, ki ga je globaška Posojilnica kupila od cerkve (31. maja 1979) namerava le-ta zgraditi ustrezno poslopje, kjer bi imela Posojilnica in kmečko-gospodarska zadruga (ki sta sedaj v najetih prostorih) svoje lastne prostore (poleg tega tudi za strojni park, črpalko in za domače obrtnike).

Še predno je Posojilnica kupila zemljišče od cerkve, je cerkev to zemljišče ponujala občini, ki se je zanimala za zemljišče za parkirni prostor. Vendar občina takrat ni kazala zanimanja za to. Sedaj pa, ko je Posojilnica kupila svet in hoče uresničiti svoj projekt pa se naenkrat slišijo in širijo glasovi, da je na od Posojilnice kupljenem zemljišču občina hotela zgraditi komunalne objekte.

Zakaj občina ni ugodila prošnji za prenamembo zemljišča — proti sta bili frakciji SPÖ in ÖVP — je sedaj povsem razumljivo — občina je proti temu, da bi se v Globasnici razvil domač slovenski obrat in da bi tako imeli občani možnost služiti kruh v lastni občini. Medtem ko se v drugih občinah veselijo gospodarskih pobud, ki izhajajo iz vrst domačih občanov, pa je v občini Globasnica očividno povsem drugače. Preprečitev prenamembe domačemu slovenskemu obratu, ki nudi nova delovna mesta je nerazumljivo in popolnoma anahronistično in nas nekako spominja na znano nacionalistično parolo koroškega Heimatdiensta: „Stop den Jugobetrieben". Sicer v Globasnici ne gre za jugoslovansko podjetje temveč za pristno slovensko koroško podjetje in zato se upravičeno sprašujemo ali so globaški socialisti in ÖVP-jevci razširili to parolo tudi na slovenska koroška podjetja? Kljub tem težavam, katerim so izpostavljeni Posojilnica in gospodarska zadruga, razgledani Globašani, pa prizadeti z mandatarji Enotne liste na čelu ne bodo vrgli puške v koruzo, temveč bodo nadaljevali pravični boj za realizacijo svojih načrtov.

Tudi letos spet ‚Ohcet v Ljubljani'

Prireditev „Ohcet v Ljubljani" na kateri se poročijo pari iz raznih dežel, uživa tako v slovenski kot v mednarodni javnosti teliko priljubljenost. Kot znano, so se na tej prireditvi poročili že trije pari koroških Slovencev, poleg tega pa so vedno sodelovale tudi naše folklorne skupine. Organizacijske priprave — kar zadeva Koroško — je doslej izvedla Slovenska prosvetna zveza. Tudi tokrat so organizatorji to nalogo poverili SPZ.

Že v prejšnji številki našega lista smo objavili razpis za udeležbo na „Ohceti v Ljubljani", torej ima tudi letos en poročni par koroških Slovencev možnost, da se poroči na tej prireditvi. Zainteresirane pare prosimo, da se do 25. aprila letos javijo na tajništvu SPZ, ki bo, če se bi javilo več parov, po pravilih izbrala koroški par ki bo šel na „Ohcet v Ljubljano". Vsi tozadevni pogoji so na voljo pri SPZ v Celovcu, vendar naj tu navedemo, da je prireditev „Ohcet v Ljubljani" v času od 16. do 22. junija letos. Ob tej priložnosti bodo razne prireditve kot je Zborovski večer ljudske pesmi, fantovščine in dekliščina na Krasu, Prevoz bale v Ribnici, zaključna prireditev bo poroka parov v soboto 21. junija na Magistratu v Ljubljani, kamor jih spremlja povorka narodnih noš. Poročni pari so v času bivanja v Ljubljani oz. Jugoslaviji gosti prirediteljev, kateri bodo novoporočencem nudili še oddih na Jadranu. Pogoj za sodelovanje parov je, da na prireditvah sodelujejo v narodni noši svoje dežele ali kraja, seveda pa morajo imeti tudi dokumente, potrebne za poroko.

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Slovenska prosvetna zveza v Gorici in Aula slovenica v Celovcu vljudno vabita na otvoritev

FOTOGRAFSKE RAZSTAVE

Kamen na kamnu

Jožko Prinčič-Viljem Zavadlav

v ponedeljek 14. aprila 1980 ob 19. uri.

V kulturnem sporedu bo nastopil Ženski pevski zbor iz Štandreža pri Gorici.

Razstava bo odprta do 25. aprila 1980, in sicer od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

Seminar športnih delavcev in funkcionarjev

Ob koncu preteklega tedna so se v Planici zbrali telesnokulturni delavci in funkcionarji s Tržaškega, Goriškega in Beneške ter Koroške, da se v trodnevnem seminarju Slovenske športne zveze na Koroškem in Združenja slovenskih športnih društev v Italiji soočijo s predavanji, ki se tičejo problematike slovenskega zamejskega športa. S Koroškega se je vabilu Slovenske športne zveze odzvalo 15 funkcionarjev in perspektivnih športnih delavcev. Zastopali so ŠD Zahomc, Slovensko športno društvo Obir, Slovenski atletski klub, Slovensko planinsko društvo, Športni krožek Dijaškega doma v Celovcu in ŠD Peca v Podjuni.

Od četrtka zvečer, do sobote so funkcionarjem predavali predavatelji iz Italije, Avstrije in Slovenije. Kot že na vseh prejšnjih seminarjih — 1976 in 1977 v Strunjanu, 1978 v Izoli in 1979 v Planici — je v ospredju tematike bilo vprašanje slovenskega zamejskega športa v luči manjšinske politike slovenskih narodnih skupnosti na Koroškem in v Italiji. K športno-političnim temam so se pridružila še predavanja o zdravstvenem varstvu v telesni kulturi odnosno o zdravstvenem stanju športnikov in rekreativcev (dr. Peter Ažman, vodja športno-medicinskega centra v Ljubljani), o vključevanju žensk v telesno kulturo (Tamara Blažina, predsednica Odbora za telesno kulturo pri Slovenski kulturno gospodarski zvezi v Italiji) in o delu s predšolsko in osnovnošolsko mladino (Maria Češčut, pedagoginja v Gorici).

Politični položaj v Italiji je udeležencem seminarja osvetlil ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu dr. Karl Šiškovič, ki je uvodoma ugotovil, da je manjšinsko vprašanje tesno povezano s telesno kulturo. Kot ena pomembnih nalog manjšinskih organizacij je vsekakor reševanje vprašanja športa; med narodnimi organizacijami in športnimi ne sme biti pregraj. Dr. Šiškovič je govoril o bližajočih se volitvah v Italiji, ki so za narodno skupnost izrednega pomena, saj nazaduje od leta 1976 demokratičnost in svoboda. Govornik je tudi poudaril, da reševanje manjšinskih vprašanj ne sme sloneti edino le na Jugoslaviji, ampak je obvezna dolžnost italijanskih demokratičnih sil.

Udeleženci seminarja so tako dobili širok vpogled v politični ustroj slovenske narodne skupnosti v Italiji in v splošno politično strankarsko stanje v Italiji. Škoda, da udeležencem ni bil na razpolago referent, ki bi v podobni obliki lahko osvetlil politični položaj slovenske narodne manjšine na Koroškem.

O položaju slovenskega zamejskega športa v Italiji in v Avstriji ter o odnosu do športa večinskega naroda sta spregovorila profesor Aldo Rupel (Gorica) in predsednik Slovenske športne zveze na Koroškem Danilo Prušnik. Dočim je Rupel govoril o kriterijih — množičnost, angažiranost, razvejanost, kakovost kadra, organiziranost — ki so pogoj za razcvit slovenskega športa v Italiji; je Danilo Prušnik govoril o športu kot narodno politična aktivnost in o njegovem pomenu v razvoju slovenske narodne skupnosti na Koroškem. „Šport ima tudi v današnji družbi, morda še bolj kot kdaj poprej, izreden pomen za zdravje, splošno počutje, za ohranjevanje delavne in telesne sposobnosti in oblikuje celotno človekovo osebnost. Vse to so vredno-

ČESTITAMO

Štefan Hobel iz Spodnjih Vinar pri Šentprimožu, absolvent Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, je pred kratkim na dunajski visoki šoli diplomiral za inženirja gozdarstva.

K temu uspehu iskreno čestitamo.

te, ki nas silijo k prepričanju, da mora šport imeti svoje mesto v programih naših narodnih organizacij... Naša športna dejavnost se ne da ločiti od političnega, kulturnega in gospodarskega vprašanja. Šport mora služiti tako kot politično, kulturno in gospodarsko delovanje našim osnovnim ciljem, da podira nasprotja v družbi, da odstranjuje predsodke in povezuje ter krepi pripadnike slovenske narodne skupnosti na Koroškem v njihovi zavestni in pravični borbi za popolno izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe — naše pravice... Šport je za vsako narodno manjšino sredstvo v boju za dosego elementarnih življenjskih pravic."

Danilo Prušnik je udeležencem predstavil vsa v Slovensko športno zvezo vključena športna društva in orisal odnos do športa večinskega naroda.

Udeležencem seminarja je bil prikazan tudi film o „Štafeti odločnosti" — tako je imenoval slovenski tisk štafeto po Koroškem, ki je bila organizirana 1. julija 1978 ob 30-letnici organiziranega športa med koroškimi Slovenci in v protest sedmojulijski manjšinski zakonodaji.

Udeleženci seminarja športnih funkcionarjev in delavcev so dali na skupnem zasedanju oceno o seminarju in referatih: tudi v bodoče naj so seminarji nekakšna politična šola za funkcionarje, politične teme naj so podobne; upošteva naj se tudi planinstvo v luči narodno-obrambnega pomena in tema o pravnih vprašanjih in vprašanjih zavarovanja športnikov in društev; enkratni seminarji ne krijejo potrebe, zato podobna predavanja tudi pri društvih.

OBVESTILO

Slovenska prosvetna zveza sporoča, da bo tudi letos spet „Ohcet v Ljubljani", na kateri se bodo poročili pari iz raznih dežel. Izbiro para s Koroške so organizatorji poverili SPZ. Pari, ki bi se želeli poročiti na „Ohceti v Ljubljani", naj se prijavijo na tajništvu SPZ Celovec, Gasometergasse 10, telefon (0 42 22) 32 5 50 in sicer do 25. aprila 1980.

Slovenski prosvetni društvi - „Danica" v Šentvidu v Podjuni in „Vinko Poljanec" v Škocijanu vabita na premiero komedije

POSLEDNJI MOŽ

v soboto 12. aprila 1980 ob 20.30 uri v farni dvorani v Škocijanu. Nastopajo igralci SPD „Danica" iz Šentvida.

Poplačajmo jim njih trud z množičnim obiskom.

Izšla bo pesmarica Kernjakovih pesmi

Prejšnji teden smo poročali o izidu gramofonske plošče in kasete Kernjakovih pesmi, ki jih je založila produkcija plošč in kaset RTV Ljubljana. Tokrat pa javnost z zadoščenjem lahko obveščamo, da bo v kratkem izšla tudi zbirka Kernjakovih pesmi. Založila jo bo Slovenska prosvetna zveza, ki bo s to izdajo ljubiteljem Kernjakovih pesmi in tudi širši javnosti omogočila pregled dela tega velikega glasbenega umetnika koroških Slovencev.

Do dogovora o izdaji je prišlo s Pavlom Kernjakom, ko je praznoval svoj 80. rojstni dan. Tedaj nihče ni pričakoval, da bo Pavle Kernjak tako nepričakovano umrl, vendar je še zbral gradivo za zbirko in izrazil tudi željo, da jo uredi prof. Radovan Gobec, založi pa Slovenska prosvetna zveza. V tej smeri so potem potekale vse priprave o izdaji, seveda nihče ni slutil, da Pavle Kernjak izid zbirke njegovih pesmi ne bo več doživel. Toda usoda hodi svoja pota. Kljub temu je Pavle Kernjak s svojim neminljivim skladateljskim delom ostal med nami in kot tak živ dokler bo ostala živa slovenska pesem. Prav izid zbirke njegovih pesmi to potrjuje. Prepričani smo, da jo bo z veseljem vzel v roke vsak zborovodja, pevka in pevec, pa tudi drugi ljubitelji Kernjakovih pesmi bodo zbirko želeli imeti na svoji knjižni polici.

Zbirka Kernjakovih pesmi bo imela naslov, ki smo ga povzeli po njegovi priljubljeni pesmi „Rož, Podjuna, Zila", ki tudi simbolično zajema vse tri doline našega naselitvenega prostora. V zbirki bodo objavljene najlepše Kernjakove skladbe, harmonizacije in priredbe. Radovan Gobec je zbirki napisal tudi ustrezno uvodno besedo, v kateri naglaša pomen Kernjakovega skladaljskega doprinosa v zakladnico slovenske glasbene kulture, kakor tudi značilnosti koroške narodne pesmi, ki povsod, kjer se poje navdušuje in odpira srca. V zbirki „Rož, Podjuna, Zila" bo tudi objavljen seznam domala vseh pesmi, ki jih je Kernjak napisal.

Ker je naklada pesmarice Kernjakovih pesmi omejena, priporočamo, da jo interesenti že zdaj naročijo pri Slovenski prosvetni zvezi in si tako zagotovijo to pomembno zbirko Kernjakovega skladateljskega dela.

Lesni sejem 81 - samo šest dni

Po temeljitem razpravljanju in presoji so se pristojni, ki se bavijo s problematiko celovškega lesnega sejma odločili, da bo tradicionalni strokovni lesni sejem v prihodnjem letu skrajšan na šest dni. Navadno traja sejem devet dni. Istočasno s tem ukrepom bo dosežena bolj jasna prostorska ločitev med do sedaj obstoječim lesnim strokovnim sejmom in sejmom potrošniškega blaga. V teh šestih sejemskih dnevih bo težišče sejemske dejavnosti na sledečih področjih: gozdarske potrebščine, transport, tehnika žaganja, stroji za predelavo lesa, in zaščita lesa. S to odločitvijo bo obiskovalcem strokovnega sejma in njihovi želji, da se lesni sejem skrajša, zadoščeno, po drugi strani pa bo na področju potrošniškega blaga, glede časa trajanja, ostalo pri starem. S to odločitvijo in s temi ukrepi bo atraktivnost celovškega sejemskega razstavišča povečana, kar hkrati pomeni, da bo dotok s strani obiskovalcev, ki so strokovno zainteresirani, gotovo večji. Za sejem pomeni, da bo treba izvesti organizacijski preustroj, ki zahteva svoj gotov čas in zato je razumljivo, da bodo s skrajšanim strokovnim lesnim sejmom pričeli prihodnje leto.

Letošnji lesni sejem 80 bo kot do sedaj trajal devet dni in sicer od 9. do 17. avgusta. S tem damo javnosti že sedaj priložnost, da zve in se pripravi za obisk tega v Evropi edinstvenega lesnega strokovnega sejma.

Slovenska prosvetna zveza in krajevna prosvetna društva vabijo na

Koncert „Lojzeta Slaka"

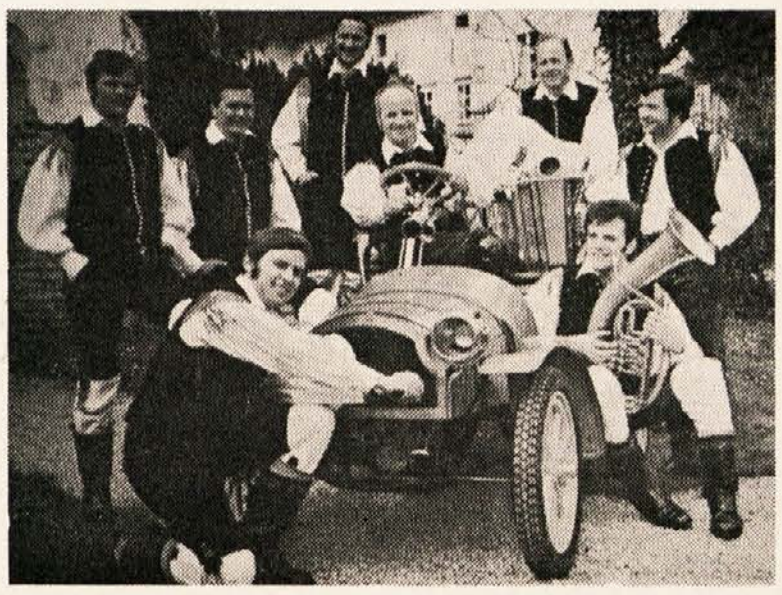

- **v soboto 26. aprila 1980 ob 20. uri v Železni Kapli v hotelu Obir. Ob tej priložnosti bo tudi ples. Prireditelj: SPD „Zarja"**
- **v nedeljo 27. aprila 1980 ob 11.30 uri v farni dvorani v Selah. Prireditelj: KPD „Planina"**
- **v nedeljo 27. aprila 1980 ob 15.30 uri v šoli v Kotmari vasi. Prireditelj: SPD „Gorjanci"**
- **v nedeljo 27. aprila 1980 ob 20. uri v Kulturnem domu na Brnci. Prireditelj: SPD „Dobrač" z Brnce**

Predstavniki družbeno političnih organizacij občine Celje obiskali SPZ

Vedno spet naglašamo, da so stiki z matičnim narodom za koroške Slovence življenjsko potrebni. Ta vez se odraža v vsakdanjem življenju, saj dejansko pride do stikov na raznih ravneh tako, da je medsebojnih obiskov tu in onstran meje kar precej.

Eden izmed takih je bil obisk predstavnikov političnih organizacij občine Celje, ko so se prejšnji četrtek mudili v Celovcu in se s predstavniki Slovenske prosvetne zveze pogovarjali o sodelovanju te organizacije s celjskimi kulturno političnimi organizacijami. Delegacijo je vodil tovariš Edo Gabršek, referent za stike s tujino in z zamejskimi Slovenci pri občinski zvezi SZDL Celje. Spremljali so ga še Slava Vočajnik, Štefan Zvižej in Metod Trebičnik. Gostom je dobrodošlico izrekel predsednik SPZ Valentin Polanšek, nakar so se dogovorili o nekaterih konkretnih akcijah.

Tako bodo v letošnjem letu družbene organizacije celjske občine spet omogočile koroškim otrokom letovanje v Bački na Jadranu, pri čemer bo SPZ upoštevala tozadevni načrt ZSO, ki bo letos koordiniral vsa letovanja na morje in da ne bo prišlo do nepotrebnih zapletov, do katerih je v preteklosti včasih prišlo. Gostje iz Celja so SPZ oz. njenim društvom ponudili tudi strokovno pomoč. Prišlo je do konkretnega dogovora za tozadevno pomoč tamburaški skupini v Železni Kapli. Obe strani sta se dogovorili, da bosta pospeševali meddruštvene stike, pravtako pa bosta v svoje načrte sprejeli gostovanja vrhunskih ansamblov. Pri tem gre za gledališče, književnost in pevsko področje. Na razgovoru je bilo nakazanih še drugih možnosti za sodelovanje kot je področje knjižničarstva, pa tudi športa. Gostje so z veseljem vzeli na znanje izid pesmarice Kernjakovih pesmi in bodo le-to širili med pevske zbore njihovega vplivnega področja. Isto bodo skušali tudi z drugimi edicijami, ki jih izdaja SPZ.

Obisk predstavnikov družbeno političnih organizacij pri SPZ je bil obojestransko koristen, saj je prišlo do dogovorov, ki bodo pospešili sodelovanje koroških Slovencev z matičnim narodom.

Otroci na Jadran

Kakor prejšnja leta, tako bodo otroci v starosti od 8 do 15 let tudi letos letovali ob sinjem Jadranskem morju v Velem Lošinju na otoku Lošinju. Organizator te počitniške kolonije je Avstrijsko-jugoslovansko društvo v Celovcu. Te akcije bodo izvedene ob pomoči oziroma sodelovanju deželnega mladinskega sekretariata, oblasti SR Hrvaške in ob finančni pomoči deželnega socialnega referenta, deželnega svetnika Rudolfa Galloba.

Veli Lošinj je čudovito lep kraj, ki je še posebno ugoden za bolnike, ki imajo težave z dihalnimi organi. Mladina ima na razpolago lep počitniški dom z lastno obalo in kjer je vse poskrbljeno za čim prijetnejše bivanje otrok. Otrokom je na razpolago tudi zdravnik, ki se briga za njihovo zdravstveno stanje. Nadzor otrok je v rokah verziranih koroških sodelavcev, ki skrbijo za odmerjeni prosti čas.

Prva skupina otrok se odpelje na Lošinj 8. julija in ostane tam do 29. julija, druga skupina pa pride 29. julija in se vrne na Koroško 19. avgusta.

Cena, ki jo morajo plačati starši, je za zavarovance pri „Kärntner Gebietskrankenkasse" 2.545 šilingov, za zavarovance BVA pa 2.400 šilingov. Staršem, ki niso pri nobeni bolniški zavarovalnici ali pri drugih, znaša cena letovanja 3.870 šilingov. Pri slednjih je treba napisati prošnjo za podporo.

Ker je število prijav otrok omejeno naslovite čimprej prijave na naslov: Österreichisch-Jugoslawische Gesellschaft, Landesgruppe Kärnten, Theatergasse 4, Postfach 134, 9021 Klagenfurt/Celovec.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku vabi na veseloigro

POROČIL SE BOM S SVOJO ŽENO

ki bo v soboto 12. aprila 1980 ob 19.30 uri v dvorani Schwarzl v Pliberku. Nastopa igralska skupina „Oder 73"

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje" vabi na dramsko predstavo Emila Freliha v treh dejanjih

VRNIL SE JE

v nedeljo 13. aprila 1980 ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati.

Ljubitelji odrske umetnosti prisrčno vabljeni!

Valentin Polanšek 26

BRATOVSKA JESEN

I. del

Kaj kmalu so partizani s svojo spretnostjo spravili domače v dobro voljo. Fantje so zbijali šale in se krohotali, kakor da so hlapci pri hiši in so vstopili v izbo na kosilo.

Posedli so okoli Podhribovškove mize, zapeli nekaj pesmi in obravnavali nekaj točk iz Sergejevega poročila in letaka, ki ga je Janez spet privlekel iz svoje torbice.

Konferenca je trajala kratko.

Stražar je priletel in zavpil ves zadihan:

Nemci od dveh strani!"

Planili so iz hiše in se zarili v strmino. Izgledalo je, da Nemci ne slutijo, kako so blizu partizanom. Ko so se v gosjem redu približevali Podhriboškovi domačiji, so vsekali partizani z dvema strojnicama in dvajsetimi puškami. Sovražnik se je hitro znašel in dogovoril s svojim peklom šestih šarcev in morda kakih desetih brzostrelk in tromblonk. Ko so Johanovi peljali kolono prek Hojnice, Peskov, Karnice do Smolnice v smer Počul, so videli za sabo goste stožce dima, tam doli, kjer je stala Podhribovškova kmetija. Spet gori slovenski dom na slovenski zemlji! je tarnalo Domnovo srce.

Partizani so se umaknili čez Počule proti Stari gori k ‚Citram'. Tam so pojedli ovco, gospodarju naročili, da šele tretji dan javi na policiji. Zaradi kurirskega pisma, katerega je prinesel Jozi, so se silno razveselili, kajti v njem je bilo Dnevno povelje od 14. septembra. Janez ga je prečital naglas:

‚Glavni štab NOV in POS v posebnem dnevnem povelju izreka pohvalo vsem partizanom, partizankam, komandirjem in politkomisarjem različnih brigad in odredov. Zahvali dodaja posebej pozdrav vsem edinicam NOV in POS na Gorenjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem, ki so ostale v sovražnem ozemlju in tam s svojo aktivnostjo uničujejo sovražnikovo živo silo.'

Vsi so stoje poslušali dnevno povelje in ob koncu vzkliknili: „Smrt fašizmu — svoboda narodu!"

Visoko gor na obirški kmetiji na severni strani silaka Obirja so se počutili partizani imenitno.

Potem so na novo sestavili Johanovo patruljo, ki se je namenila čez Staro goro in pod Malim Obirjem proti Robežu in Spodnjemu Rožu. Samo dva so določili za spremstvo: plavolasega fanta iz Savinjske doline Savinjška in krepkega drvarja iz belanskih globač Pavleta. Prisrčno so se rokovali. Johan je pomolil Domnu kot zadnjemu roko:

„Vso srečo in tudi naprej vzbujaj naše ljudi s pesmijo, s slovensko pesmijo, ki je zdaj samo še v gozdu doma, slovenska pesem iz slovenskih gozdov!"

„Tebi tudi srečno pot, Johan!"

Ali so borci slutili, da se rokujejo poslednjič z vnetim borcem za svobodo iz sončnega Obvrhja!? .'.'.

Izgledalo je, da samo gotovo število ostane v Pohorčevi skupini. Janezove besede so nekako tako izzvenele. Domnu se je pač tako čulo. Zdaj so ga dodelili sprva k obveščevalcem bratove skupine. Teh je bilo malo. Pa še ti so se dobili komaj enkrat na teden. Včasih tudi ne. Domen ni vedel, kdo odloča nad posamezniki, kje je tista ‚najvišja glava', ki zapoveduje vsem koroškim partizanom. Saj ni spraševal. In če bi, tudi ne bi izvedel ničesar točnega. Zakaj tista tujka ‚konspiracija' je bila vsepovsod prisotna, tako, da jo je čutil Domen večkrat že telesno. Včasih si je mislil, da je pač ‚konspiracija' neka šifra za ‚skrito vlado' nad vsemi slovenskimi partizani. Brat Matevž mu je pojasnjeval prve dni, kaj pomeni beseda. Domen pa si je mislil: Četudi si moj brat, več soli nisi nosil nikdar v glavi. Ker si že dolgo partizan, si pač že dalj časa na nejasnem glede tiste ‚konspiracije', jaz pa manj, ker sem samo nekaj tednov šele pravi partizan.

Domen se je shulil na Gregorjev hlev, se zakopal v seno in trdo zaspal. Z bratom Matevžem sta se razšla pod Ježljevim klancem v Ojstrovino. Pri Janji se dobita zopet čez dva dni, tako sta se zmenila. Matevževa pot je vodila v Pohorčev stan, ki se je nahajal gori nekje pod Plešivcem. Domen še ni bil tam. Domnova naloga je bila, poizvedeti nekaj po Martini, kar je v zvezi s spopadom med partizani in policijo pred nekaj dnevi v bližini meddoljske šole, v kateri ni bilo več pouka, pač pa so imeli nekak otroški vrtec za okoliške otroke. Martina je bila kot domačinka tam vzgojiteljica, poleg Kapelčanke Zefke in voditeljice tujke trde Nemke Lotte. Po tej Martinini zvezi je prišlo že več važnih podatkov v gozd.

Domna je zbudilo plahutanje in šumotanje zunaj okoli Gregorjevega hleva. Poslušal je pozorno. Puško je prijel krepkeje. Ko je ugotovil čez nekaj sekund, kje se nahaja, se je vznemirjal. Hkrati pa si je dejal: Danes sem že četrtič tako sam kot partizan. Če me kaj zbudi, se vselej tako bojim. To se moram odvaditi. Tudi Matevž mi je to vtepal v glavo. Menda pa čez čas pride potrebna hladnokrvnost sama po sebi. Partizan, zlasti pa kurir in obveščevalec, mora biti neustrašen, iznajdljiv in hiter. Brzdal je

Človek in avto

V dunajskem listu sem bral nekaj neverjetnega, vsaj meni, ki ne vozim avtomobila, se je zdelo neverjetno. Vsako leto si vzame življenje približno 20 Avstrijcev, ker jim je bilo odvzeto vozno dovoljenje ali pa, ker jim je bil priljubljeni avto pri prometni nesreči hudo poškodovan.

Nenehoma narašča število voznikov, ki so zgubili občutek, kakšen bi moral biti njihov pravilen odnos do avtomobila, da je namreč ta samo prevozno sredstvo, ki je postalo včasih podzavestno element njihovega jaza, simbol njihove resnične vrednosti. Brez voznega dovoljenja nisi več človek. Rajši umreti kakor živeti brez avtomobila.

Namesto tega bi se moral vsak voznik zavedati in tudi priznati, da lahko napravi vozniški pregrešek in da ni izven nevarnosti, da doživi nesrečo. V trenutku nesreče bi ga ne v domačem krogu ne priče dogodka ne organi javne varnosti ne smeli imeti za ničvredneža ali morilca. V tem primeru naj ravnajo z njim s človeško toplino, ker je v stanju psihološkega šoka.

Nauk dunajskega lista je gotovo lep in seveda človeški, toda žal samo enostranski. Manjka mu namreč še lekcija za voznika, za njegov pravi odnos do človeka, pa naj bo ta njegov tovariš v drugem vozilu, ki ga je ranil ali celo ubil s svojim vozilom, ali pešec, prav tako človek, ki ceni svoje telo in življenje kakor on svojega! Prav na to vozniki, posebno mlajši, kaj radi pozabljajo. Opazujte že sam promet pri semaforjih. Nekateri vozniki v svoji nestrpnosti zavozijo prav na tem mestu z vso brzino čez, čeprav kaže semafor rdeče! Glavno jim je, da jih morda stražnik ne opazi in da pokažejo svojo superiornost nad revčkom — pešcem. Pogosto jim ne gre morda samo za to, da pridobijo na času, temveč da v zavesti te svoje superiornosti ponižajo pešca, ki ga prometni predpisi in mestne ureditve že tako zapostavljajo.

Zaljubljenost v avto in tako imenovani napredek gotovo ne opravičuje nečlovečnosti.

Drobni nasveti

- Cvetača bo med kuhanjem ostala bela, če boste skupaj z njo kuhali košček limonine lupine, ali pa če boste dodali vodi kisa ali mleka.
- Duh po čebuli boste z rok najhitreje odstranili, če boste roke zdrgnili s koščkom kuhanega krompirja.
- Če je rumenjak preveč bel, ga nekoliko posolite in dobil bo lepo rumeno barvo.

Lonec na zvišan pritisk

Lonec na zvišan pritisk je pomemben del kuhalne posode in nadomešča celo serijo posameznih posod. Ko si na novo opremljamo gospodinjstvo, mu damo prednost pred drugimi nakupi.

Neobhoden je zaradi tega, ker z njegovo pomočjo prihranimo čas.

Lonec na zvišan pritisk je lahko izdelan iz aluminija, iz emajlirane jeklene pločevine, ali iz nerjaveče pločevine. Skrivnost in ves „mehanizem" lonca na zvišan pritisk je v njegovem pokrovu in v sistemu zapiranja, ki omogoča popolno zaprtje naprave in dopušča kuhanje v zaprti posodi.

KAKO DELUJE LONEC NA ZVIŠAN PRITISK?

Če boste dali kuhat zelenjavo v posodo z vrelo vodo, torej pri normalnem pritisku, in boste vzdrževali vrenje vode, bo kuhanje pri 100 stopinjah C. Navzlic zmanjšanju vira toplote in pokrovu, ki pokriva posodo, para uhaja. Če boste vložili zelenjavo z vodo v lonec na zvišan pritisk, ki ga boste hermetično zaprli, bo voda dosegla 100 stopinj C kot v prvem primeru, toda para ne bo mogla izhajati. Nakopičila se bo v posodi in ustvarila pritisk. Sledeč moči tega pritiska, se temperatura vsebine poveča nad 100 stopinj C, je 110 stopinj C pri 0,5 kg pritiska, in lahko doseže 125 stopinj C pri 1,3 kg pritiska. Zato je razumljivo, da je kuhanje pri tej temperaturi hitrejše kot pri 100 stopinjah C.

PRITISK IN VARNOST

Pritisk v loncu narašča sorazmerno s paro; več je pare v loncu, bolj se dviga pritisk. Za uravnavanje pritiska so lonci opremljeni z več napravami, in sicer imajo:

GLAVNI VENTIL, ki omogoča izpuščanje pare, kadar je prekoračen pritisk. Ta ventil sestoji iz uteži ali vzmeti, ki sta preračunana na potrebni pritisk pare in se dvigneta, ko je le-ta prekoračena, tako da lahko para izhaja. Potrebni pritisk navadno določijo že proizvajalci, pri nekaterih loncih pa ga lahko uravnavajo tudi porabniki. Izraz „lonec na zvišan pritisk" lahko uporabljamo samo za napravo, ki dosega 0,5 kg pritiska. V nobenem primeru pa ne sme prekoračiti 1,3 kg. Izhajanje pare povzroča piskanje, ki nas opozarja, da moramo zmanjšati vir toplote;

VARNOSTNI VENTIL, ki pri normalnem delovanju ne izpušča pare, deluje, kadar je v loncu previsok pritisk v primeru, če je nepričakovano zamašen glavni ventil.

VARNOSTNO NAPRAVO za odpiranje ali zapiranje pokrova, ki z ene strani prepreči, da bi naraščal pritisk, če lonec ni zaprt, z druge strani pa ne dopušča odpiranja lonca, če para ni prehodno izpraznjena.

KAKŠEN LONEC NA ZVIŠAN PRITISK IZBEREMO?

Kakšna naj bo njegova zmogljivost? Zmogljivost, ki jo izberemo, mora ustrezati velikosti družine. Lonec na zvišan pritisk zmogljivosti 3 do 4 l bomo izbrali za samsko ali dvočlansko gospodinjstvo, 5-litrski lonec na zvišan pritisk za 4-člansko in 7-litrski lonec za veččlansko. Pri tem svetujemo, da raje, kot bi kupili en zelo velik lonec, kupite sčasoma dva manjša, seveda v zmogljivosti, ki vam bo ustrezala. V manjšem loncu se namreč ustvari hitreje pritisk, torej so jedi nekoliko prej kuhane, ob večjem prihranku energije.

KAKO UPORABLJAMO LONEC NA ZVIŠAN PRITISK?

Najprej morate lonec na zvišan pritisk dobro spoznati. Skrbno preberite navodila, odprite in zaprite lonec, tako da se teh gibov povsem naučite.

Začnite prvi pokus, ki je tudi najbolj enostaven: s kuhanjem zelenjave. Takoj ko začne izhajati skozi ventil obilna para zmanjšajte nastavitev kuhalnika ali plinskega gorilnkia na tisto stopnjo, da se ohrani počasno vrtenje glavnega ventila. Čas kuhanja, označen v knjižici z navodili, je računan od trenutka, ko je naprava pod pritiskom, in ne od začetka kuhanja.

Proizvajalci, uporabniki in gastronomi si niso povsem edini v tem, kako je treba ravnati potem, ko je kuhanje končano. Eni zelo priporočajo, da pustimo, da temperatura v loncu sama pade od 120 stopinj C na 100 stopinj C, za kar je treba počakati od 5 do 10 minut, odvisno od zmogljivosti lonca. Drugi svetujejo, da postavimo lonec pod curek hladne vode ali v korito s hladno vodo. Obe metodi sta veljavni: pri drugi prihranimo čas, vendar je gastronomsko manj priporočljiva.

Vzdrževanje lonca na zvišan pritisk je zelo pomembeno. Pri tem vzdrževanje samega lonca ni noben problem, z vso skrbnostjo pa moramo vzdrževati pokrov. Redno se moramo prepričati, ali niso odprtine pri ventilih zamašene, in jih moramo očistiti s tanko žico. Gumijasto tesnilo na pokrovu moramo zamenjati, vsakič ko postane suho in poka.

Izogibajte se kuhanja lahke zelenjave: npr. špinače. Da se lonec ne bi navzel okusa po zatohlosti, ga po pranju ne zapirajte, temveč postavite pokrov na lonec z nasprotne strani, tako da se lahko lonec zrači. Med kuhanjem ali po kuhanju z loncem na zvišan pritisk prezračite kuhinjo.

Dobre lastnosti zelja

Zaradi dobrih lastnosti, ki jih ima zelje, mu že od nekdaj pravijo kralj zelenjavnega vrta, prijelo pa se ga je tudi ime „zdravilo revežev". Francoski zeliščar Maurice Messeque pravi, da v hudem mrazu ni boljšega kot vroča zeljna juha. Med francoskimi kmeti je že od nekdaj v navadi, da pojedo za zajtrk, preden gredo na polje, krožnik zeljne juhe.

Zelje je ena najstarejših zelenjav, ki jih poznamo, saj so ga jedli že pred štiri tisoč leti. Cenili so ga tudi Rimljani. Legenda pravi, da so bili Rimljani zdravo in močno ljudstvo vse dotlej, dokler so imeli na jedilniku redno močnik in zelje (rekli so mu brassia). Pomehkužili so se šele kasneje, ko jim je šlo bolje in so zaradi bogastva opustili vsakodnevni obrok zelja.

Kakorkoli že, v zelju je veliko zdravilnega: tu je vrsta vitaminov največ pa je vitamina A in C, tu so ogljikovi hidrati, rastlinske beljakovine, maščobe, smole, veliko kalija, železa, magnezija, žvepla itd.

Če zelje kuhate v vodi, je težko prebavljivo, zato naj ga ljudje z bolnm želodcem ne jedo preveč. Bolje je, če ga dušijo ali uživajo surovega, ki zdravju še najbolj koristi, saj ohrani vse zdravilne lastnosti.

Sveže zelje je odlična dieta pri **kroničnem zaprtju**, priporočajo pa ga tudi **sladkornim** in **protinskim bolnikom.** Iz zelja lahko pripravite na sokovniku okusen sok, ki ga lahko zboljšate z rezino limone. Svež zeljni sok je zdravilo pri **razjedi želodca** ali **dvanajstnika,** pomaga proti **slabokrvnosti,** pri **črevesnih obolenjih** in **arteriosklerozi** (poapnenju žil). Če se vas bo v zimskih dneh lotila **angina,** svež zeljni sok grgrajte. Če bi zaradi prehlada izgubili glas, pa je najbolje, da počasi, po požirkih, večkrat na dan pijete sok, ki mu primešate žličko medu.

Iz zelja lahko skuhate dober čaj, ki mu dodate tudi ščepec žajbla. Čaj bo pomagal, če ga boste pili redno, vsak večer pred spanjem, proti hudi **živčnosti** ali pa če vas **tlači mora.**

Zaradi obilice vitaminov je zelje tudi odlično zdravilo zoper **skorbut,** zaradi katerega so včasih umirali predvsem mornarji, ki jim je na dolgih potovanjih primanjkovalo v hrani vitaminov. Kapitan Cook je že tedaj vedel za skrivnost o zdravilni moči v zelju. Zato je na potovanja zmerom jemal velike količina zelja.

Sveže zelje je dobro tudi za obkladke. Sveže liste ponekod polagajo na **rane, čire,** na **vnete sklepe** ali **otekline.** Da so listi mehkejši, jih prej zmečkajte, povaljajte z valarjem, zmeljite v strojčku za mletje mesa ali zmehčajte z vročim likalnikom, lahko pa jih vsaj eno uro namakate v vroči vodi ali v olivnem oziroma bučnem olju. Obkladki so blagodejni tudi pri **napadih žolča, protina, revme, išiasa,** ali pri raznih **nevralgijah.** S toplimi obkladki iz zelja lajšamo tudi **jetrne napade, trebušne bolečine, drisko, griže, menstrualne težave** itd. Če pa vas muči hud **glavobol,** denite obkladek na čelo, pri **nahodu** in napadih **astme** pa na prsi in grlo. Zeljevi obkladki so nasploh zelo dobro ljudsko zdravilo. Pomagajo tudi pri **krčnih žilah, turih, hemeroidih** in celo pri **gangreni.**

Tudi v kislem zelju je veliko zdravilnih lastnosti. A o tem prihodnjič.

---

svoje zbegane misli, utišal dihanje, a srce je tolklo kot nagajivec po votlem sodu.

Zdaj se je oddahnil odrešeno: Zunaj sta se zadrla dva lešnikarja in se začela znova loviti, da je plahutalo in butalo po trhli hlevski strehi. Takoj se je spomnil Domen Matevževega nasveta, kako je treba prisluhniti pticam in divjadi, ki najprej izdajo bližajočega se človeka. Torej so živali velike pomočnice partizanov.

Domnu je povedala potem Martina veliko novega, ko sta se dobila na določenem mestu blizu njenega doma, ki je bil niže pod Gregorjevim hlevom skoraj ob meddoljski dolinski cesti, koder so pogosto hodile policijske patrulje, prihajajoč iz raznih sosednih dolinic in grap. Domen se je spomnil Štefanovega pripovedovanja, kako se je dogajalo čudno na Zvamanci. Martina pa je dopolnila:

„Zvamančarica je nesla pravkar v gozd nad domom jesti pobegli Kruhovi kmetici, ki je tudi ušla policiji na svojem domu. Pa zagleda Zvamančarica doli pri hiši vse polno policije. Kot bi ovohala, koliko je ura, se je skrila in se tako rešila v hosto. Štefan pa je izmaknil kar raz njivo, ko so pobirali krompir!"

Domen je zavzdihnil zamišljeno:

„Ostale Kruhove pa so odgnali?"

„Seveda, še dve dekleti tudi."

„In pri Zalužku so še zabasali dve deportiranki Ukrajinki!"

„K sreči je ležala Zalužkova gospodinja na porodu, tako so jo pustili. Zdaj se je morala podati seveda v gozd in oddati malo dekletce sorodnici."

„Kolikor smo izvedeli, je bila povsod izdaja?"

„Seveda, neki Maraž – ali tako podobno se piše – je bil pred nekaj časa pri partizanih, zdaj pa je šel k Nemcem in izdaja hiše, kjer je dobil kaj za pod zob. To so Judeži!"

„Pri Vogeljniku se je godilo tudi žalostno."

„Mater in sorodnico, ki je bila za deklo, so odpeljali, otroka sinova pa so pretepali in jima grozili s pištolami!"

„Je res, da so prav kapelški žandarji vmes?"

„Seveda. Povsod je sam komandant Vrabič zraven. Prav on je hotel ustreliti Vogelnikovega fanta, ki je komaj nekaj čez deset let. Postavil je otroka pred križ, ga prisilil, da je moral razpeti srajco na prsih, mu pritisnil pištolo na gole prsi ter mu grozil: Takoj poči, če ne poveš, kje je oče!"

Vogelnik je pobegnil namreč tudi pravčas v hosto. Fant je bil trden in ni ničesar izdal.

„Policisti postajajo divjaki!" je vsekal Domen.

Martina pa je nadaljevala:

„Tudi Zalužka je tiral sam Vrabič nekam v gozd, da si izkoplje jamo. Hčerka Krista je šla z očetom. Pa je grozil obema: Takoj bosta ležala v jami! Pa poslušaj, kako so zabasali tudi Stažiča. Sam Vrabič je prišel pred nekaj dnevi k njemu kot narejen hostar. Možakar pa je bil toliko previden, da jim ni dal jesti. Morda je rekel le kaj vprid partizanom? Ne vemo prav. Čez čas pa so prišli in Vrabič mu je zabrusil v obraz, kako ga je dobil na limance. Čudno, Stažič, ki je pred leti še nekako močno na Hitlerja držal!"

„Tudi Petrinovo mater so zaprli, ko ima menda sina pri eses na fronti?"

„To te policijske svinjarje nič ne zadržuje. Saj so tudi s Kožuljem šli, ki ima edinega sina na fronti. Tudi z Mozinovimi so šli. Vsi smo prestrašeni!"

„Ni se treba bati, vsak čas bodo tukaj večje enote partizanov!" je tolažil Domen, četudi ni vedel, kod bodo prišle večje borbene enote.

Martina pa je potišala glas:

„Zdaj govorijo, da ne bodo več zapirali. Menda bodo počakali, da kmetje pospravijo pridelke, potem pa bodo podvzeli dosledne izselitve ... A v gozd jih odhaja vedno več, zlasti dopustnkiov, ki pridejo iz Celovca in drugih daljnjih krajev!"

„Bomo Nemcem že podkurili!"

Martina je bila dobro obveščena:

„V Sali tam so prišli novi partizani! S tistimi so se že vžgali policisti. Prav tisti policisti, ki so zgubili SS-oficirja, za katerim je jokala Roza v kavarni v Kapli tako naglas. Morda jo je objemal kdaj obetajoče?" Potem je podala Martina izčrpno poročilo o situaciji v Kapli sami. Na splošno je bilo vzdušje med tržani dobro, se reče:

‚Heil Hitler!' so pozdravljali le še šolarji. Tudi od teh ne več vsi. O nemški zmagi le namenoma govori kdo glasno, zlasti kakšen tak, ki hoče izustiti s tem nekako šalo. Kadar so zračni alarmi, se bojijo nekateri potuhnjeni hitlerjanci najbolj tega, da bi naskočili prav v takem primeru partizani trg in naredili ‚svoje.' Kaj s tem mislijo, nikomur ni prav jasno. Spet in spet pa čuješ, kaj bi se bal, če nisi storil nikomur kaj slabega. Zato je opažati tudi, da pridejo od raznih ljudi pošiljke za ‚lesne.'

„Pogosto ne vemo niti za ime!" se je zresnila Martina, „tako da si človek v škripcih, če ti le ni nastavila gestapo s tako pošiljko zanko!"

Zdaj je spregovoril spet Domen:

„Iz dneva v dan se pozna, da bo vojne čimprej konec, ko je klecnila fašistična Italija! Novinci, ki so bili poprej zunaj na fronti, vedo povedati, da se pomikajo nazaj in nazaj ves čas po padcu Stalingrada letos februarja. Uradno se reče seveda temu: Strateška priprava za zmago tisočletnega rajha."

„To je že precej smešno, da lažež o zmagi, ko se pomikaš proti domu ..."

(Dalje prihodnjič)

11. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

ALBINA LÜCK:

Metode dela v dvojezičnih vzgojnovarstvenih organizacijah na narodnostno mešanem območju v Prekmurju

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Vzgojiteljice se usposabljajo za vzgojno varstveno delo na vzgojiteljski šoli v Mariboru, kjer se izpopolnjujejo tudi v znanju madžarskega jezika. Skozi usposabljanje ob delu v okviru seminarjev slovenskega in madžarskega jezika, ki jih organizira Zavod za šolstvo v Murski Soboti, bogatijo in utrjujejo znanje obeh jezikov. Jezikovno in didaktično znanje poglabljajo tudi s hospitacijami v enojezičnih slovenskih vzgojnovarstvenih ustanovah v SR Sloveniji in v madžarskih vrtcih v obmejnih krajih na Madžarskem na recipročni osnovi ter na tečajih madžarskega jezika v Budimpešti.

V sodelovanju s Pedagoškim zavodom v Zalaegerszegu ter vrtcem v obmejnem kraju Lenti pridobijo vzgojiteljice tudi napotila, informacije in gradivo za uvajanje madžarske kulture v vzgojno delo. Na osnovi programa potreb, ki ga vzgojiteljice same pripravijo na osnovi svojih opazovanj in izkušenj pridobijo ustrezno gradivo: ljudske otroške pesmice, izštevanke, otroške igrice itd.

Razvito je tudi sodelovanje z vzgojnovarstvenimi ustanovami v Vojvodini, kjer obiskujejo tudi jezikovne seminarje za pedagoške delavce. Jezikovno usposabljanje vzgojiteljic, ki delajo v dvojezičnih vzgojnovarstvenih ustanovah, je posebnega pomena, ker je razvijanje govora eno od osnovnih področij intelektualne vzgoje otrok v predšolskem obdobju, kar lahko zagotovi vzgojiteljica, ki se v obeh jezikih brez težav, sproščeno, naravno in pravilno izraža. Pravilo, da naj v dvojezičnih vzgojnovarstvenih ustanovah delajo vzgojiteljice obeh narodnosti v približno enakem deležu, služi tudi temu, da bi premostili eventualne težave zaradi jezikovnega primanjkljaja v enem ali drugem jeziku.

Kakor na vsem narodnostno mešanem območju, morajo tudi vzgojnovarstvene ustanove že navzven odražati prisotnost dveh narodnosti in dveh jezikov. Le-ta se kaže v dvojezičnih napisih na stenah prostorov, dvojezičnih navodilih, dvojezičnih formularjih, v dvojezičnih proslavah, v komuniciranju v obeh jezikih s starši, v dvojezičnih konferencah, pismih poročilih, pripravah vzgojiteljic, v uporabi simbolov obeh narodnosti v dvojezičnih imenikih otrok, kamor vpisujejo izvirna madžarska oziroma slovenska imena in priimke in kar zedeva vzgojne smotre v uporabi vzgojnih sredstev v obeh jezikih.

V starejših skupinah in še posebej v skupini, ki se pripravlja na vstop v šolo je knjiga nepogrešljiv pripomoček, pa naj bo to slikanica, otroška revija ali ilustrirana knjiga. Vzgojnovarstvene ustanove naj bi imele v oddelkih knjižni kotiček, s približno tremi knjigami na otroka. Dvojezične vzgojnovarstvene ustanove ta normativ sicer presegajo, saj pride približno 3,8 knjig na otroka, vendar je ob tem le dobra četrtina knjig v madžarskem jeziku. Delavke v vzgojnovarstvenih ustanovah pripisujejo pomanjkanje knjig v madžarskem jeziku za predšolske otroke premajhni zavzetosti založb, ki zaradi nizke naklade tovrstnih knjig ne najdejo ekonomskega interesa.

Knjižnice vzgojnovarstvenih zavodov pa hranijo tudi priročnike in strokovno literaturo v madžarskem in slovenskem jeziku, ki jo na primeren način približajo tudi staršem. Tako ima lendavski zavod ob prostoru, kjer starši predajajo in sprejemajo otroke, urejen knjižni kotiček oziroma priročno knjižnico z vzgojno literaturo, slikanicami, revijami, izreki iz časopisov z vzgojnovarstveno tematiko itd. Vzgojiteljice opozarjajo starše na posamezne strokovne članke o vzgoji otrok ter posojajo tovrstno literaturo na dom. Prav tako si lahko otroci izposodijo otroško literaturo. Glede na otrokovo jezikovno sposobnost usmerja vzgojiteljica izbiro teh knjig tako, da otroku po dveh treh knjigah v njegovem materinem jeziku posodi tudi knjigo v drugem jeziku.

Dvojezični vrtci imajo na razpolago sorazmerno veliko avdiovizualnih primočkov, diafilmov in filmov, tako v slovenskem kakor tudi v madžarskem jeziku.

Delo v dvojezičnih vzgojnovarstvenih organizacijah na narodnostno mešanem območju v Prekmurju poteka po enotnem vzgojnem programu za vzgojo in varstvo predšolskih otrok v Sloveniji. Med splošnimi vzgojnoizobraževalnimi smotri in nalogami vzgojnovarstvene dejavnosti bi glede na narodnostno raznolikost na tem območju lahko še posebej izpostavili naslednje smotre, ki jih navaja tudi zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok v splošnih načelih:

- vzgaja ljubezen do staršev, svojega naroda in domovine kot skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije;
- razvija govor in druge izrazne sposobnosti kot osnovo za sporazumevanje z okolico in za nadalnji intelektualni in celoten osebnostni razvoj.

Poleg splošnih vzgojno izobraževalnih smotrov pa uresničujejo dvojezične vzgojnovarstvene organizacije še dodatne smotre:

- med otroki, Slovenci in Madžari, ustvariti vsestransko sožitje;
- otroci naj bogatijo besedni zaklad obeh jezikov s tem, da je v ospredju kot obveza materin jezik in kot možnost drugi jezik;
- otroke navajemo na samostojni govor, lepo izražanje v materinem jeziku, ob tem pa ga motiviramo za enak smoter v drugem jeziku;
- negovati je treba različno jezikovno osnovo otrok v materinem in drugem jeziku ter doseči skupne vzgojne smotre jezikovne vzgoje;
- v vzgojnem delu je treba razvijati enakopravnost in enakovrednost obeh jezikov.

Jezikovna dejavnost je neločljiv del splošnega vzgojnega procesa in je zatorej delo dvojezične vzgojnovarstvene organizacije zasnovano tako, da je jezikovna vzgoja — seveda vzgoja v obeh jezikih, v madžarskem in slovenskem — prisotna na vseh področjih ter v vseh življenjskih situacijah, ki so pomembne za otroka v vrtcu. Naloga vzgojiteljice je, da jo vsi otroci v skupini razumejo. Vzgojiteljica se mora v svojem govornem obnašanju prilagajati otroku in uporabljati tisti jezik, ki ga otrok razume, torej jezik katerega se je otrok naučil v družinskem krogu. Drugega jezika se otrok uči med sporazumevanjem v igri s sovrstniki, pri usmerjenem delu v okviru skupine, vzgojitelj pa pozorno spremlja in vzpodbuja njegovo iniciativo in aktivnost v drugem jeziku.

Eno od osnovnih pravil ob posredovanju jezikovnega znanja v dvojezičnih vrtcih je, da otrok drugega jezika ne sme doživljati kot ovire v procesu socializacije: otrok zaradi neznanja ali nerazumevanja drugega jezika ne sme doživeti neuspeha.

Vzgoja oziroma varstvo je dvojezično za otroke vseh starostnih stopenj. Vzgojiteljica oziroma varuhinja uporablja madžarski in slovenski jezik pri najmlajših otrocih (v jaslih) in s tem, ko ogovarja vsakega otroka v jeziku, ki ga razume že razvija otrokom tudi občutek za drugi jezik. Naloga vzgojiteljice, ki dela z otroki do tretjega l. starosti je, da jih glede na posamezne faze razvoja govora v tem obdobju postopno navaja poslušati govor odraslih, kar doseže z jasnim, razločnim, počasnim, primerno glasnim in ljubeznivim govorjenjem, jih navaja h govorjenju, jih seznanja s čim več imeni predmetov ter jim postopno posreduje spoznanje, da se je lažje sporazumevati z govorom, kakor z mimiko, navaja jih na pogovor z odraslimi in že v tem obdobju preide na pogovor z več otroki hkrati. Ob tem skrbi in načrtno pospešuje oblikovanje besednega zaklada in izpolnjuje izražanje (otroci poimenujejo predmete, pojave, opravila, opisujejo stvari in dogodke, izražajo želje, potrebe in izkušnje ob vzpodbudi vzgojiteljice. Vzgojiteljica še posebej skrbi za pravilno izgovorjavo posameznih glasov. Kakor v vseh poznejših starostnih obdobjih je v tem še prav posebej pomemben pravilen govor vzgojiteljice.

Vzgojni program v oddelkih za otroke od 3. leta do vstopa v osnovno šolo je zasnovan tako, da se dejavnosti z različnih vzgojnih področij povezujejo brez meja in ločnic v enovit vzgojni proces, ob čemer je naloga vzgojitelja, da zagotavlja vsestranski vzgojni vpliv ob upoštevanju razvitosti otrok in njihovih individualnih sposobnosti. Vendar so ob zahtevi, da naj vzgojiteljica skrbi za vzpodbujanje govorne dejavnosti — v dvojezičnih vrtcih seveda v obeh jezikih — pri vseh vzgojnih dejavnostih (pri telesni in zdravstveni vzgoji, intelektualni vzgoji, moralni, delovno-tehnični in estetski vzgoji in pri vseh področjih, ne le med posameznimi zaposlitvami), naloge, ki jih mora v to svrho opraviti, zastavljene v okviru intelektualne vzgoje in sicer na področju razvijanja govora. Program navaja kot smotre intelektualne vzgoje med drugim:

- do vstopa v šolo naj se otroci nauče pravilno in smiselno govoriti ter razumeti govor drugih, pridobijo naj si primeren besedni zaklad in govorne izkušnje za samostojno sporazumevanje z vrstniki in z odraslimi, v znanih pa tudi novih situacijah; govor naj si razvijajo vzporedno s pridobivanjem življenjskih izkušenj in razvijanjem intelektualnih sposobnosti, zlasti mišljenja;
- s spoznavanjem in doživljanjem leposlovnih pripovednih vsebin in deklamacij naj si otroci razvijajo čustva in fantazijo ter osnovne sposobnosti dojemanja moralnih vrednot;
- otrokom je treba vzbuditi zanimanje za knjigo ter privzgojiti pravilno ravnanje z njo.

Za posamezne starostne skupine predvideva vzgojni program tudi povsem konkretne vsebine in naloge za razvijanje govora v okviru intelektualne vzgoje:

V starostni skupini za otroke od 3. do 4. leta vzgojiteljica spodbuja otroke h govorenju o vsem, kar doživljajo doma, v vrtcu in zunaj njega. To doseže z metodo neposrednega opazovanja tako, da otroci dobijo čim več zaznav in oblikujejo pravilne predstave. Ob tem izkorišča sleherno priložnost za spontano spoznavanje ter pripovedovanje o tistem, kar otroka zanima, četudi vsebina odstopa od načrtovanega. Veliko pozornosti vzgojiteljice velja na tej stopnji razvijanju sluha, govornih ter dihalnih organov, oblikovanju besed in stavkov. Govorne vaje izvede vzgojiteljica s pomočjo igric in izštevank.

Da bi vzpodbudila čim več razgovorov, uvaja vzgojiteljica individualni pogovor in pogovor v skupinah ob različnih otroških dejavnostih ter vzpodbuja in motivira otroke, da sami govorijo. S pestrim in vsebinsko bogatim življenjem v oddelku vzgojiteljica doseže, da otroci razvijajo lastno govorno aktivnost, k čemur jih vzpodbuja sproščeno vzdušje v oddelku in prisrčni odnosi med otroci in vzgojiteljico. Ob tem mora vzgojiteljica vzpodbujati govorno aktivnost na ta način, da se zadovolji z enobesednimi odgovori in nepopolnimi stavki in vodi otroka postopoma do bogatejšega govora. „Vzgojitelj naj ne prekinja otroku govora zaradi morebitnih napak, popravlja naj jih obzirno. Zaveda naj se, da je na tej stopnji bistveno pomembno zbujanje govorne aktivnosti in da je oblikovanje pravilnega govora otrok v veliki meri odvisno od zgleda ki ga sam daje otroku z razumljivim, pravilnim in naravnim govorom". To navodilo je še zlasti pomembno za delo v dvojezičnih vrtcih, kjer velja pri govorni aktivnosti otrok v drugem jeziku pravilo, da se vzgojiteljica zadovolji z govorno produkcijo, ki bi sicer ustrezala nižji starostni stopnji.

Pri tej starostni skupini vzgojiteljica poglablja in razširja besedni zaklad otrok tako, da jih navaja k poimenovanju vsega, kar zaznajo novega ob spoznavanju okolja v vzgojnovarstveni organizaciji in bližnji okolici, v družini in tako dalje. Pri izgovorjavi samoglasnikov in soglasnikov vzgojiteljica posebej skrbi za izgovorjavo tistih glasov, ki veljajo za težje v enem ali v drugem jeziku. Otroke navaja na polno in pravilno izgovorjavo besed ter skrbi, da izgovarjajo besedo v celoti, ne da bi izpuščali posamezne glasove ali zloge. S pomočjo ponazoril otroci poslušajo in pripovedujejo preproste vsebine, poslušajo in recitirajo kratke otroške pesmice in izštevanke. Tako si razvijajo čut za lepo govorico in govorni ritem. Ob tem se naučijo pesmice in izštevanke v madžarskem in v slovenskem jeziku.

V starostni skupini od 4. do 5. leta se zahtevnost, temeljitost in obseg nalog pri razvijanju govora na prejšnji starostni stopnji poveča, razširi in poglobi: otroci nadalje usmerjeno razvijajo občutljivost čutil spoznavne funkcije, predvsem govor. Vzgojiteljica jih navaja k čim bolj samostojnemu izražanju, razvija njihovo sposobnost oblikovanja in razlikovanja vseh glasov ter sposobnost poslušanja govora odraslih. Nadalje izpopolnjuje govor otrok, „kot instrument sporazumevanja v vsakdanjem življenju pa tudi kot element čustvene stabilnosti in socializacije."

Vzgojiteljica dosega zgornje smotre tako, da otroke seznanja z dogajanji v okolju. V tem starostnem obdobju otroci opisujejo predmete in pojave, dojemajo prostorske, časovne in količinske odnose, ugotavljajo lastnosti predmetov, kar tudi poimenujejo z ustreznimi izrazi. Vzgojiteljica navaja otroke, da poslušajo, skušajo razumeti in si zapomniti povedano vsebino, da se pri pripovedovanju omejijo na določeno temo, da pripovedujejo dokaj samostojno v smiselno oblikovanih in čedalje bolj sestavljenih stavkih.

Na tej starostni stopnji je še potrebna vaja težjih glasovnih zvez, hkrati pa mora vzgojiteljica usmerjati otroka k pravilni sintaksi v obeh jezikih, ob čemer skuša s posebnimi vajami doseči utrjevanje pravilnih zvez v posameznem jeziku. Otroci te starostne skupine dojamejo in si zapomnijo obsežnejše vsebine ter so za razvoj njihovega govora posebej primerne pripovedi, ki vsebujejo več dialogov. Vzgojiteljica se s posameznimi otroki in skupinami veliko pogovarja in spodbuja njihovo govorno aktivnost pri vseh dejavnostih. Program predvideva na tej stopnji dvakrat tedensko tudi skupno usmerjeno zaposlitev za razvijanje govora. Ta aktivnost traja toliko kolikor je primerno glede na sposobnost koncentracije otrok te starosti.

Pri otrocih v starostni skupini od pet let do vstopa v šolo se naloge intelektualne vzgoje in s tem področja razvoja govora stopnjujejo, razširjajo in poglabljajo. V ospredju je oblikovanje bolj natančnih, zahtevnih in širših spoznanj o ljudeh, predmetih, pojavih in dogodkih v okolju, v katerem živijo ter težnja k samostojnemu izražanju o teh spoznanjih v slovnično pravilnem govoru. Ob tem se nadaljuje razvoj artikulacije glasov, sposobnost razlikovanja glasov ter sposobnost za poslušanje govora odraslih. Izpopolnjevanje govora otrok kot instrumenta sporazumevanja se nadaljuje pri vseh vzgojnih dejavnostih.

Otroci si bogatijo besedni zaklad s pripovedovanjem o pojavih in dogajanjih v širšem okolju. V obeh jezikih pridobivajo izraze za poimenovanje čustvenih in moralnih vrednot, lastnosti, duševnih stanj, itd. V skupini se privajajo na pravila pogovora ter koncentracijo na določeno temo. Primerne pripovedne vsebine obnavljajo že brez ponazoril.

(Dalje v prihodnji številki)

radio - televizija

AVSTRIJA 1

PETEK, 11. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Werner Berg — 10.30 Prosim k mizi — 10.55 Klub seniorjev — 11.35 Samo nevšečnosti — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Kunibert — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Muppet-show — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.15 Modna revija — 21.20 Tuje perje — 22.10 Reklama in šport — 22.20 11. april 19.55: polet v Moskvo.

SOBOTA, 12 4.: 15.25 Božanska Jette — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Nekoč je bil . . . človek — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Mož na prodaji — 22.00 Šport — 22.00 Jolly Joker — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 13. 4.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Pekel na zemlji: ljubosumnost — 15.25 Nebeško darilo — 16.45 Ena, dve ali tri — 17.30 Pes in mačka — 17.40 Otrokom za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Operni vodič — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Ljubezen na vasi — 21.45 Poročila — 21.50 Göteborg: jahanje za svetovni pokal.

PONEDELJEK, 14. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Pekel na zemlji: ljubosumnost — 10.00 Izviri zgodovine — 10.30 Božanska Jette — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Zgodbe o konjih — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Akcija v Manhattanu — 21.50 Večerni šport.

TOREK, 15. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina za začetnike — 10.00 Nepoznano sosedstvo — 10.30 Nebeško darilo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Moj konj Taffdi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prizma — 21.00 Mladi mož z Innviertla.

SREDA, 16. 4.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Zemljevid — 10.30 Sledovi v preteklost — 17.00 Skrivnostni grad — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Flambardi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Plavolaske imajo prednost.

ČETRTEK, 17. 4.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Mnogo poti — en cilj — 10.30 Plavolaske imajo prednost — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Don in Peter — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cesar na deželi — 21.45 Večerni šport.

AVSTRIJA 2

PETEK, 11. 4.: 17.25 Pregled sporeda — 17.30 Nepoznano sosedstvo — 18.00 Pekel na zemlji: ljubosumnost — 18.30 Orientacija — 19.00 Vi želite — mi igramo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Karl Hodina — 21.00 Bela hiša, zadnji vhod — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Blazno smeli.

SOBOTA, 12. 4.: 15.15 Wiener Krieau: konjske dirke — Wiener Stadthallenbad: plavalni meeting — 17.15 Waltoni — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika? — 20.15 Glasbena kramljanja s Christianom Boeschom — 22.10 Dvoboj v Mehiki.

NEDELJA, 13. 4.: 14.55 Pregled sporeda — 15.00 Tenis — 16.15 Predstava udeležencev evrovizije Song contest 1980 — 16.50 Miracle of Morgan's Creek — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Sledi v preteklost — 21.45 Šport — 22.00 Columbo.

PONEDELJEK, 14. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Angleščina za začetnike — 18.30 Bodoči mojstri — 19.00 O izobrazbi — 20.15 Poldark — 21.05 Misliti, govoriti, pisati — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Celine in Julie se peljeta z ladjo.

TOREK, 15. 4.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Velika svetovna mesta — 19.15 Nova — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Spoznate melodijo? — 21.03 Judy — žena z mnogimi obrazi — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 16. 4.: 16.40 Pregled sporeda — 16.45 Posnetek iz parlamenta — 18.00 Francoščina za začetnike — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.00 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.00 Eden sam.

ČETRTEK, 17. 4.: 16.40 Pregld sporeda — 16.45 Posnetek iz parlamenta — 18.00 Ruščina — 18.00 Pota k umetnosti — 19.15 Galerija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tričtrač — 21.50 Deset pred deseto — 22.00 Klub 2.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec / Klagenfurt, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

DOPUST 80

5. STROKOVNI SEJEM
za prosti čas, hobby in potovanja

Celovec - Sejemski vhod St. Ruprechter Straße - od 17. do 20. aprila dnevno od 9. do 18. ure - zabaviščni park do 20. ure

z avtomobilskim salonom

*Blešče*ča spet vabi

Medtem ko je pri nas v dolini pomlad — zvončki, trobentice in druge cvetice dajejo prebujajoči se naravi pisano barvitost — pa je v Karavankah še globoka zima z debelo belo plastjo snega. Tudi na Bleščeči planini, kjer stoji planinska postojanka Slovenskega planinskega društva Celovec, „Koča nad Arihovo pečjo" je še prava zima, saj je gori še okrog pol metra snega.

Po navadi pozimi le redki planinci zaidejo na zasneženo Bleščečo. Letošnjo zimo pa je bilo povsem drugače — naši fantje, ki upravljajo na Bleščeči vremensko postajo, so bili tokrat najmanj enkrat na teden na planini in to seveda pri vsakem vremenu. Tam imajo nameščene naprave za merjenje količine padavin in druge aparature, ki so potrebne za takšno vremenoslovsko postajo. Zbrane podatke mesečno pošiljajo celovški meteorološki postaji, to je ustanovi, ki zbira podatke o vremenu po celi Koroški. Od 1. maja naprej bodo naši fantje spet redno dežurali v koči in sicer ob sobotah (od 16. ure naprej), nedeljah in praznikih. Kot vsa leta tudi tokrat opozarjamo in obveščamo planince, da koča ni oskrbovana pač pa imajo obiskovalci možnost uporabe koče (prenočevanje) vključno kuhinje, to je da si sami pripravijo hrano, ki jo prinesejo s seboj. Med tednom ko je koča navadno zaprta, imajo člani Slovenskega planinskega društva možnost uporabe koče. Ključ se dobi pri gospodarju koče Jozeju Miklavčiču v Ščedmu pri Šentjakobu v Rožu. Naši dežurniki, ki so hkrati tudi „meteorologi", bodo v prihodnje redno dežurali tudi pozimi in sicer ob nedeljah. Ob tej priložnosti bodo opravili tudi meritve količine padavin in preostali meteorološki servis. Tako bo „Koča nad Arihovo pečjo" edina planinska postojanka, ki bo redno odprta ob nedeljah tudi pozimi. Naj še večkrat poudarimo in ponovimo, da je slovenska planinska postojanka na Bleščeči v teku let pridobila sloves ene najbolj priljubljenih (celo dunajski časopisi so poročali o tem) planinskih postojankah v Karavankah, na kar smo še posebno ponosni.

Bleščeča planina s planinsko kočo je prava oaza miru sredi zelenih karavanških gozdov. Najugodnejši pristop je z naselja Kopanje, kjer je znano in gostoljubno gostišče „Türkenkopf" (dobra hrana in veliko parkirišče). Od tam je peš še pičlo uro do koče.

Planinska postojanka „Koča nad Arihovo pečjo" je izhodiščna točka za številne izlete, med katerimi je najbolj privlačen vzpon na 2143 m visoko in ponosno Jepo (Kepa), ki jo dosežemo v 4 urah. Lep izlet je tudi na Komnico (1739 m), lepa razgledna gora tik nad Bleščečo planino (2 uri hoda) ter na Gračenico (1359 m), ki hrani na severnem pobočju še razvaline gradu Rasov (plemiška rodovina), po katerih se imenuje znana koroška dolina Rož.

V neposredni bližini koče (10 min.) je znana Arihova peč (140 m navpične stene) z lovsko kočo, ob vznožju Arihove peči pa je mesto, kjer je bil nekdaj partizanski bunker in kjer je februarja leta 1945 na zverinski način zgubilo življenje 8 partizanov in partizank. V spomin na to grozodejstvo, je Zveza koroških partizanov pred petimi leti odkrila v planinski postojanki spominsko ploščo.

To je samo nekaj zanimivosti in privlačnosti lepega planinskega območja pod mogočno Jepo. Pridite in prepričajte se, da nismo pretiravali.

Opozarjamo vse ljubitelje slovenske knjige, da si lahko

BREZPLAČNO IZPOSOJATE KNJIGE

v Slovenski študijski knjižnici. SŠK ima svoje prostore v dijaškem domu Slovenskega šolskega društva, Tarviser Straße 16, tel. 82 9 68.

Knjižnica posluje v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure, v sredo, četrtek in petek pa od 8. do 16. ure.

SŠK dobiva nekako od l. 1974/75 ves obvezni izvod SRS. Poleg tega zbiramo tudi t. i. avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam ter poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi Vas nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA!

Slovenska študijska knjižnica
Tarviser Straße 16
9020 Celovec

KRATEK IZBOR KNJIŽNIH NOVOSTI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

- TRINKAUS Vinko: **ZRUŠEK,** dramatična zgodba o rudarju Anzi, njegovi poklicni in človeški usodi, 163 str.
- ŠVAJNCER Janez: **SOVRAŠTVO IN LJUBEZEN,** zgodba o odnosih med Petričevo in Breznikovo družino iz Slovenskih goric, 258 str.
- GAGERN Friderik: **LJUDSTVO,** zgodovinski roman iz naših krajev, 441 str.
- FORTIČ Bojan: **UŽIVANJE — NASLADA IN ZLO,** 22 str. il.
- RAZTRESEN Marjan: **KRUTA GORA,** jugoslovanski vzpon na Mount Everest 1979, 245 str., ilustr.
- GRAEF Ulrike & Kurt: **PLETEMO IN KVAČKAMO,** priročnik za ročna dela- 240 str.

Za mlajše bralce

- INGOLIČ Anton: **DEČEK Z DVEMA IMENOMA,** pretresljiva zgodba o enajstletnem fantu, ki se odloča med „novo" in „staro", pravo materjo, 122 str., ilustr.
- KÄSTNER Erich: **DVOJČICI,** zgodba o nenavadni usodi dveh deklic — dvojčic, 118 str., ilustr.
- INGOLIČ Anton: **MLADOST NA STOPNICAH,** mladinski roman, 225 str., ilustr.

Navedene knjige lahko dobite oz. naročite tudi v knjigarni „NAŠA KNJIGA"
Celovec, Pavličeva 5—7

Potovanje v Moskvo

Zveza koroških partizanov v Celovcu organizira od 31. maja do 7. junija 1980 potovanje v Moskvo, Leningrad in Kijev s ledečim sporedom:

1. dan, 31. maja: Prevoz z avtobusom na ljubljansko letališče, od tam polet z letalom preko Beograda v Moskvo. Hrana v letalu.

2. in 3. dan, 1. in 2. junija: Moskva, program predvideva krožni ogled sedem in pol milijonskega mesta z avtobusom: Rdeči trg, Boljšoj teater, Gorkijev prospekt s spomeniki Jurija Dolgorukega, Puškina in Majakovskega. Univerza Lomonosova na Leninovih gorah, s pogledom na olimpijski stadion, obisk v Leninovem mavzoleju, ogled Kremlja z obiskom enega izmed saborov (cerkev). Ogled stalne razstave Sovjetske zveze, ter astronavtske razstave.

4. dan, 3. junija: Polet v Leningrad in namestitev v hotelu.

5. in 6. dan, 4. in 5. junija: Krožni ogled Leningrada — Severnih Benetk z avtobusom. Videli bomo reko Nevo in številne kanale, Nevski prospekt, Zimski dvorec, Marsovo polje, Smolni, spomenik cesarja Petra I., križarko Auroro in Eremitražo. Obiskali bomo Piskarjevo spominsko pokopališče kjer je pokopanih pol milijona Leningrajčanov, ki so od gladu in mraza pomrli za časa nemškega obleganja mesta. Napravili bomo tudi izlet v Petrov dvorec ob Finskem zalivu in si ogledali prekrasen park z neštetimi vodometi.

7. dan, 6. junija: Polet v ukrajinsko glavno mesto Kijev. Med bivanjem v Kijevu si bomo ogledali Sofijsko saborno cerkev, remekdelo stare ruske arhitekture. Vladimirsko katedralo, spomenik ukrajinskega pesnika Tarasa Sevčenka, Bogdana Hmeljrickega in še mnogo drugih znamenitosti.

8. dan, 7. junija: Vrnitev z letalom preko Beograda v Ljubljano in z avtobusom v Celovec.

Vse to Vam nudimo za izredno ceno S 8.000.— V tej ceni je vključeno: Prevozi z avtobusom in letalom, bivanje v hotelih s polnim penzionom, vsi ogledi in vstopnine, ter oskrba vize.

Vabimo vse interesente, da se čimprej javite na naslov: Zveza koroških partizanov, 9020 Klagenfurt-Celovec, Spitalgasse 12. tel. (0 42 22) 85 2 35 dopoldne tudi tel. (0 42 22) 72 4 35.

Vsak naj oskrbi 4 slike za vizo, nadaljnje informacije dobi vsak potnik po prijavi.

Zadnji rok za prijavo je 15. 4. 1980

SKD Globasnica vabi na komedijo

STROGO ZAUPNO

ki bo v nedeljo 13. aprila 1980 ob 14.30 uri pri Šoštarju v Globasnici
Gostuje dramska skupina PD Štandrež iz Štandreža pri Gorici
Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na igro

DVA BREGOVA
(Anton Leskovec — Marjan Belina)

v nedeljo 13. aprila 1980 ob 11. uri dopoldne v farni dvorani v Železni Kapli.
Gostuje igralska skupina SPD „Radiše" z Radiš. Režija Sonja Ban.
Ljubitelji odrske dejavnosti prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo v Šentjanžu vabi na dramsko predstavo

DVA BREGOVA
(Anton Leskovec — Marjan Belina)

ki bo v nedeljo 13. aprila 1980 ob 19.30 uri v dvorani pri Tišlarju v Šentjanžu. Režija: Sonja Ban.
Gostuje igralska kupina SPD „Radiše"

Slovenska prosvetna zveza in katoliška prosveta Šentilj vabita na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 13. aprila 1980 ob 10. uri v dvorani pod novo cerkvijo v Šentilju.
Sodelujeta: ženski zbor „Oton Župančič" iz Štandreža pri Gorici v Italiji in „Obirski oktet" SPD „Obir" z Obirskega.
Ljubitelji lepe pesmi prisrčno vabljeni!

ŠPORTNI VESTNIK

SAK navdušil proti ASV-u

Moštvo Slovenskega atletskega kluba je na velikonočni ponedeljek gostovalo v Annabichlu in se pomerilo v prvenstveni tekmi z domačim moštvom. Je bila to tekma, ki bi morala biti na programu že jeseni, vendar je slabo vreme abruptno prekinilo prvenstveno tekmovanje. Slovenska enajsterica v prvih spomladanskih kolih ni znala prepričati, saj ji niti enkrat ni uspelo zatresti nasprotnikove mreže, izkupiček je bil jako majhen: le ena točka iz dveh tekem.

Toda proti Annabichlu se je enajsterica prezentirala v formi, v kakšni bi si jo želeli videti večkrat. Predvsem v prvem polčasu je SAK povsem nadigral nasprotnika. Bil je to moderen, atraktiven nogomet, kakršen zna navdušiti slehernega posameznika. Igralci stalno pripravljeni in svežči prevzeti žogo, brezkompromisni branilci, zelo močna sredina in povsem agresiven napad.

Takoj po začetku je slovensko moštvo prevzelo iniciativo in bilo je pravzaprav le še vprašanje časa, kdaj bo padel prvi gol. Predvsem Hobel Martin in Velik sta stalno ogrožala nasprotnikov gol. Po lepem prodoru je Velika nasprotnik podrl v kazenskem prostoru, sodnik je takoj pokazal na belo točko. Eksekutor je bil Golec, njegov strel pa je pomenil vodstvo za slovensko moštvo. SAK je v odmoru zamenjal. Namesto Velika je igral sedaj Sigi Hobel (zakaj?). Navijači SAK-a pa so se lahko veselili naprej. Po dveh lepih podajah je Martin Hobel dvakrat z glavo ukanil nasprotnikovega vratarja, kar je pomenilo vodstvo 3:0. Nasprotnik je sedaj zaigral nekoliko bolje in po prostem strelu in po hudi napaki branilca SAK so domačini znižali rezultat na 3:2. Vendar jim je ob koncu znatno primanjkovalo moči, da bi izenačili.

V slovenski enajsterici je tokrat treba pohvaliti slehernega igralca, vendar pa je treba ugotoviti, da je bilo povsem nepotrebno prejeti drugi gol, kar pa očividno leži v disciplini enega ali pa dveh igralcev. Proti močnejšemu nasprotniku se to lahko huje obrestuje.

Slovenski atletski klub zaseda tretje mesto na lestvici in je prej ko slej veliko presenečenje podlige. Upamo, da se bodo naši fantje tudi v Velikovcu pokazali z najboljše strani. Želeli bi si to vsekakor.

SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK SAK

vabi na prvenstveno tekmo

Velikovec - SAK ob 16.30 uri
Velikovec pod 23 — SAK pod 23 ob 14.45 uri
ki bo v soboto 12. aprila na nogometnem igrišču v Velikovcu.

SAK ml. - HSV ml. ob 18.00 uri
v nedeljo 13. 4. na domačem (Koschatovem) igrišču v Celovcu.

Navijači in prijatelji SAK prisrčno vabljeni!

RADIO — TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

PETEK, 11. 4.: 8.55 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Mi smo smešna družina — 17.35 Ptičje strašilo, mladinska nadaljevanka — 18.00 Tri srca — Radenci 80 — 18.30 Obzornik — 18.40 Računalništvo — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Glasbena oddaja — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Tigrove brigade, serijski film — 21.50 V znamenju — 22.05 Veliki nož, ameriški film.

SOBOTA, 12. 4.: 8.00 Poročila — 8.05 Jakec in čarobna lučka, otroška serija — 8.20 Udarna brigada — 18.35 Vrtec na obisku — 8.50 Otroštvo mladosti — 9.20 Pustolovščina — 9.50 London je moj, TV nadaljevanka — 10.40 Pot do pravične in spodbudne delitve — 11.00 Dokumentarna oddaja — 6.25 — Poročila — 13.50 Babica in osmero otrok v gozdu, norveški film — 15.25 Nogomet Sarajevo : Budučnost, prenos — 17.20 Poročila — 17.30 Državno košarkarsko prvenstvo — 19.00 Naš kraj — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.25 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.35 Propagandna oddaja — 20.00 Mejna dežela, TV nadaljevanka — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 Sobotni večer — 23.00 Nočni kino: Satyricon, italijanski film.

NEDELJA, 13. 4.: 8.15 Poročila — 8.20 Za nedeljsko dobro jutro: Mladinski pevski zbor — 9.45 Življenje na zemlji, dokumentarni film — 9.45 Zgodbe iz živalskega vrta — 10.10 Ostržek — 10.35 Nikola Tesla, TV nanizanka — 11.35 Kažipot — 11.55 Mozaik — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 S polno paro, TV nadaljevanka — 21.05 Propagandna oddaja — 21.10 Mednarodna obzorja — 21.40 V znamenju — 21.55 Risanka — 22.00 Glasbena oddaja — 22.15 Športni pregled.

PONEDELJEK, 14. 4.: 8.55 TV v šoli — 17.55 Poročila — 17.40 Mimogodci v Glasbeni deželi — 17.50 Mala čudesa velike prirode — 18.05 Nega bolnika — 18.35 Obzornik — 18.45 Zdravo, mladi — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 H. Ibsen: Rosmersholm — TV drama — 22.00 Propagandna oddaja — 22.05 V znamnju — 22.20 Kulturne diagonale.

TOREK, 15. 4.: 9.15 TV v šoli — 17.05 Poročila — 17.10 Mali pingvin, otroška serija — 17.25 Pisani svet — 18.00 30 let folklorne skupine Tine Rožanc — 18.30 Obzornik — 18.40 Po sledeh napredka — 19.10 Risanka — 19.15 Cikcak — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Mi med seboj: Skupaj hitreje — 20.50 Propagandna oddaja — 20.55 Lutka, TV nadaljevanka — 22.15 V znamenju — 22.30 Za lahko noč.

Sodalitas — Katoliški dom prosvete v Tinjah

● v soboto 12. 4. 1980 od 15. do 21. ure FOTOGRAFSKI TEČAJ ZA ZAČETNIKE IN NAPREDNE S ČRNO-BELO TEHNIKO IN BARVNIMI DIA-FILMI
Voditelj: fotograf Peter Puch, Celovec. Nadaljnji termini: 19. in 26. 4. od 15. do 21. ure

● v ponedeljek 14. 4. 1980 od 14. do 21. ure in torek 15. 4. 1980 od 14. do 21. ure IKEBANA, tečaj za začetnike in napredne
Voditeljica prof. Shusui-Pointner Komoda, München

Slovensko provetno društvo „Radiše" vabi na

KONCERT

ki bo v nedneljo 20. aprila 1980 ob 14.30 uri v kulturnem domu na Radišah. Gostuje: SPD „Zarja" iz Železne Kaple.
Nastopajo: moški pevski zbor, mešani pevski zbor, folklorna skupina, ansambel „Obirkvintet"

Menjava denarja

Stanje v četrtek 10. aprila 1980

Za 100 **din** dobite	55.— šil.
Za 100 **din** plačate	62.— šil.
Za 100 **lir** dobite	1.50 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.59 šil.
Za 100 **mark** dobite	705.— šil.
Za 100 **mark** plačate	721.30 šil.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 11. 4.: 9.15 R. Vouk: „Verstvo starih Slovanov" (šolska radijska oddaja za šolarje od 4. do 8. sol. stopnje) — 14.10 Koroški obzornik — „Svetnikovski kolendr" (pripoveduje F. Buchwald — Unigov peter).

SOBOTA, 12. 4. 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 13. 4.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 14. 4.: 14.10 Koroški obzornik — „Pesem narodov".

TOREK, 15. 4.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Koroški obzornik — Otroci, poslušajte! — Skladbice za deco.

SREDA, 16. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Ljudske pesmi in vije (poje Koroški vokkvintet DPD ‚Svoboda', igra pa Dolfe) — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 17. 4.: 14.10 Koroški obzornik — Družinski magazin.

OSTALI REZULTATI

Trdna vas ml. (Hörtendorf) — SAK ml. 0:10.

Po zmagi nad Trdno vasjo se naši mladinci nahajajo na odličnem tretjem mestu.

PODLIGA VZHOD

1. Volšperk	17	10	5	2	33:19	25
2. ATUS Borovlje	17	10	1	6	30:27	21
3. SAK Celovec	16	7	5	4	25:19	19
4. Breže	17	7	4	6	34:29	18
5. Blatograd	16	7	4	5	28:25	18
6. Kotmara vas	17	6	5	6	16:16	17
7. Sinča vas	17	5	7	5	21:24	17
8. ASV	17	7	3	7	24:28	17
9. Velikovec	17	6	4	7	28:27	16

Slovensko prosvetno društvo „Srce" v Dobrli vasi vabi na

KONCERT

ki bo v nedeljo 20. aprila 1980 ob 20. uri v kulturnem domu v Dobrli vasi.
Nastopata: Oktet „Prežihov Voranc" z Raven in mešani pevski zbor SPD „Srce" iz Dobrle vasi.
Prisrčno vabljeni!